

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

ΩΡΑ ΕΥΘΥΝΗΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

Είμαστε πιά στην καρδιά του καλοκαιριού και στα θερμόμετρα ο υδράργυρος όλο και ανεβαίνει. Μαζί του ανεβαίνει κι ο πυρετός για τις επικείμενες εκλογές στους νεοσύστατους δήμους, που μας έφερε ο «Καποδίστριας».

Μιλούμε, κυριολεκτώντας, για «πυρετό» θέλοντας ακριβώς να σηματοδοτήσουμε το σύμπτωμα που υποδηλώνει, μια νοσηρή κατάσταση, μια παθολογία. Μιά κατάσταση που αν έγκαιρα δεν αντιμετωπίσουμε σωστά, θα οδηγήσει με μαθηματική ακρίβεια στο μαρasmus και το θάνατο του ασθενή, που στην προκειμένη περίπτωση δεν είναι άλλος από την Τοπική Αυτοδιοίκηση και σε τελευταία ανάλυση των ίδιων των χωριών μας.

Είναι, το λιγότερο, απογοητευτικό το φαινόμενο, το πώς και με πόση ανευθυνότητα αντιμετωπίζουμε τη μεγάλη πρόκληση που ξανοίγεται μπροστά μας με τη νέα Διοικητική Μεταρρύθμιση, η οποία —θέλουμε ή όχι— είναι πιά μία θεσμοθετημένη πραγματικότητα.

Καμιά σοβαρή, συντονισμένη συζήτηση πάνω στα προβλήματα, τις υποχρεώσεις ή τις δυσκολίες που σίγουρα θα προκύψουν και θα αντιμετωπίσουμε από τη μεγάλη αυτή αλλαγή στην Αυτοδιοίκηση. Μόνη επωδός και καθημερινή ενασχόληση... «ανά τους καφενέδες» και τα παρασκήνια, αυτοχρηζόμενων και αυτοανακηρυσσόμενων «παραγόντων» για το ποιοί και ποιόν κομματικό χώρο θα εκφράζουν οι αιρετοί Δήμαρχοι ή πως αυτοί θα ικανοποιήσουν προσωπικά πείσματα ή θα προωθήσουν στενά τοπικιστικές σκοπιμότητες.

Ετσι βλέπουμε κι ακούμε σε κάθε αιρετό δήμο 2 και 3 συνδυασμούς, όταν η πληθυσμιακή κατάσταση αυτών είναι αυτή που είναι. Κι όταν για την κατάρτιση κάθε συνδυασμού απαιτούνται τουλάχιστον 50 άτομα, μαζί με τα Τοπικά Συμβούλια. Απόρροια όλων αυτών, θα δούμε να στελεχώνονται οι συνδυασμοί με άτομα που να μην έχουν, ίσως, ούτε το χρόνο ούτε τις δυνατότητες να προσφέρουν στις τόσες δυσκολίες που θα προκύψουν αύριο. Ο αιρετός δήμος δεν θα είναι ούτε Κοινότητα ούτε και Συμβούλιο Περιφέρειας. Θα χρειαστεί (αν θέλει να αποδώσει και να κάνει έργο) μία ομάδα, ένα επιτελείο με διάθεση και χρόνο προσφοράς, με γνώσεις, με οράματα και φαντασία. Κι όταν αυτό είναι δύσκολο ακόμη και για έναν συνδυασμό για κάθε δήμο, πού να βρεθούν τέτοιοι για 2 και 3 συνδυασμούς; Τα προβλήματα αυτά, γενικά για όλη σχεδόν την ύπαιθρο, γίνονται σοβαρότερα για περιοχές σαν το Ζαγόρι με το υπάρχον αν-

θρώπινο δυναμικό, πρωταρχικός παράγοντας για κάθε αναπτυξιακή προσπάθεια.

Ειδικά στο Ζαγόρι και ειδικότερα στο Κεντρικό και Δυτικό Ζαγόρι, αφού δεν αποφύγαμε (ή πιο σωστά τη θελήσαμε) τη διάσπασή του σε δυό Δήμους (Τύμφης και Κ-Δ Ζαγορίου), τώρα, όπως δυστυχώς προέβλεψε «Το Ζαγόρι μας», αντιμετωπίζουμε τη πολυδιάσπαση και στους ίδιους τους Δήμους με 2 και 3 συνδυασμούς και κατ' επέκταση και στα χωριά μας για τα Τοπικά Συμβούλια. Μπάχαλο δηλαδή...

Για να ισχύσει τελικά το λαϊκό και θυμόσοφο: «Κι' εσείς κακό χειρόβολο κι' εμείς κακό δεμάτι».

Η φωνή της λογικής και της ευθύνης που έλεγε να καθίσουμε και να βρούμε τον τρόπο ενός

για μία μόνο, εμείς πάμε να «κατεβάσουμε» 2 και 3 σε κάθε Δήμο. Εύκολα φαντάζεται κανείς τ' αποτελέσματα. «Κλωτσοσκούφι» θα παίξουμε, αντί για μπάλα. Και με «σκουφι» τα χωριά μας ασφαλώς.

Επιτέλους ας παραμερίσουν όλοι τις προσωπικές φιλοδοξίες κι ας κοιτάξουμε όλοι μαζί το Ζαγόρι και την προκοπή του.

Διαφορετικά υπάρχει κίνδυνος ν' απαγιωθεί η καχύποπτη γνώμη, που υποβόσκει και υφέρπει ανάμεσα στους ψηφοφόρους και η οποία αποδίδει όλη αυτή την υπερπροσφορά υποψηφιοτήτων στην προσδοκία οικονομικών οφελών από την κατάκτηση της Δημαρχικής «καρέκλας». Κι αυτό φθείρει περισσότερο κι από τη διάσπαση ή τη σύγκρουση, το θεσμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Θέλουμε να ελπίζουμε, συνεπείς στις πάγιες θέσεις του περιοδικού μας, πώς υπάρχει ακόμα καιρός να επικρατήσουν η φρόνηση και λογική αν νοιαζόμαστε, πράγματι, για την τύχη των χωριών μας. Αν όχι, η ευθύνη θα βαρύνει όλους μας. Και σίγουρα αυτή θα επιμεριστεί αύριο, ανάλογα.

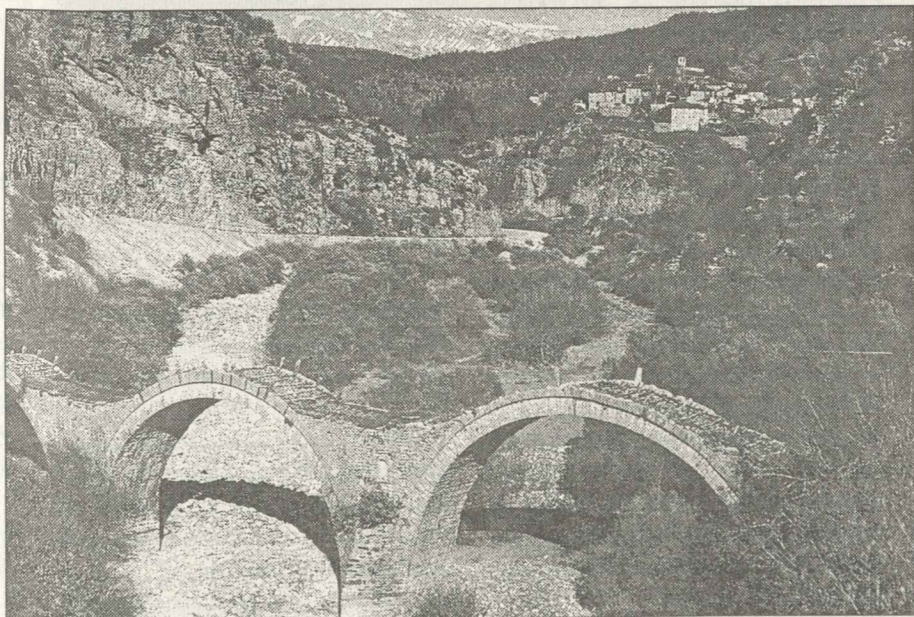
Τελειώνοντας, κάνουμε για μια ακόμα φορά και τελευταία έκκληση προς όλους να μην αφήσουμε τον «πυρετό», που λέγαμε, να μας κατασπαράξει. Δείγμα από αυτό του «πυρετού» και επιβεβαίωση, δυστυχώς, των φόβων μας για το πώς και σε ποιο κλίμα θα πορευτούμε προς τις εκλογές, αποτελεί και το παρακάτω πρόσφατο σχόλιο σε τοπική εφημερίδα («Πρ. Λόγος»), που αναφέρεται στο Δήμο του Κεντρο-Δυτικού Ζαγορίου. Σε ποιον συνταξιούχο δασκαλο αναφέρεται το σχόλιο, είναι «τοίς πάσι» γνωστό. Όμως το να θέλει ο οποιοσδήποτε και

μάλιστα ένας δάσκαλος να είναι υποψήφιος για το Δημαρχιακό αξίωμα, αποτελεί αναφαίρετο δικαίωμά του και δεν νομίζουμε, ότι αυτό είναι δείγμα... «ζούρλιας»... Όπως δεν είναι δείγμα (ή είναι) δείγμα ήθους για το «δράστη» του σχολείου.

«ΜΠΑΣ ΚΑΙ ΤΡΕΛΛΑΘΗΚΑΝ»

Έχουν ζουρλαθεί οι συνταξιούχοι δάσκαλοι και θέλουν να γίνουν δήμαρχοι. Ένας τέτοιος ενδιαφέρεται και για τον Δήμο Κεντρικού Ζαγορίου, ο οποίος θέλει σώνει και καλά να πάρει χρίσμα! Του διαφεύγει όμως ότι εκεί κάποιος άλλος, χρόνια τώρα, δίνει μάχες και τα 'χει καταφέρει. Πρόκειται για τον πρόεδρο της Αρίστης Νίκο Λογοθέτη.

Το «Ζ»

Οι παλιοί χτίσανε σ' ολόκληρο το Ζαγόρι περίτεχνα γεφύρια «για ν' ανταμώνουν». Ας μην τα «γκρεμίσουμε» εμείς οι νεότεροι...

ενωτικού συνδυασμού για κάθε Δήμο δεν εισακούστηκε. Κάναμε τον τίτλο και την «καρέκλα» του Δημάρχου κυρίαρχο στοιχείο, παραβλέποντας πώς κι ένας ικανός Δήμαρχος, χωρίς δίπλα του ένα αξιόλογο Δημοτικό Συμβούλιο, ενέχει τον βέβαιο κίνδυνο και η προσπάθεια να αποτύχει, αλλά κι ο ίδιος να χαντακωθεί. Ενώ αντίθετα κι ένας μέτριος Δήμαρχος μ' ένα «γερό» Δ. Συμβούλιο και το Δήμο και το θεσμό θα καταξιώσει κι ο ίδιος θα καταξιωθεί. Με λίγα λόγια η προσπάθεια χρειάζεται να είναι συλλογική για να τελεσφορήσει. Κανένας δεν δικαιούται να πάρει «εργολαβικά» τη σωτηρία του τόπου του.

Για να...τραβήξει η ομάδα» (μιά και βιώνουμε ακόμα το σύνδρομο του Μουντιάλ), χρειάζεται όλοι οι παίκτες να «παίζουν» μπάλα. Και τη στιγμή που είναι δύσκολο να βρούμε ικανούς παίκτες

ΖΑΓΟΡΙ: Προνόμια και αυτοδιοίκηση 1430-1913

Δημοσιεύουμε τη διάλεξη του συμπατριώτη μας και μέλους της Σ.Ε. του περιοδικού μας δικηγόρου Γεωργίου Αντ. Μέρτζιου που πραγματοποιήθηκε στα Γιάννινα, στις 23 Φεβρουάριον 1998 και ώρα 7 μ.μ. στην αίθουσα της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών με τον αναφερόμενο στην επικεφαλίδα θέμα. Την όλη οργάνωση έκαμε ο Μορφωτικός Σύλλογος «Η Αλή-στα Ζαγορίου» και ο Ορειβατικός Σύλλογος Λάϊστας, όπου η προσέλευση Ζαγορίσιων και φίλων του Ζαγορίου ήταν μεγάλη.

Το Ζαγόρι κατά την περίοδο 1430-1913 έχει να παρουσιάσει σημαντικά επιτεύγματα σε σχέση με την υπόλοιπη τουρκοκρατούμενη Ελλάδα στους παρακάτω τομείς.

Την ευλύγιστη και δυναμική διπλωματία στο ζήτημα της απόκτησης και διατήρησης των προνομίων.

Την καλά οργανωμένη αυτοδιοίκηση.

Τη θεσμοθέτηση γραπτού εθιμικού δικαίου το 1828 επιτυγχάνοντας να μπει σφίνα ανάμεσα στο Ιερονομικό μουσουλμανικό δίκαιο (σεριάτ) και το επισκοπικό δίκαιο.

Την οικονομική ευρωστία του χαιρίς στον ξενιτεμό.

Την καλύτερη κοινωνική και νομική θέση της Ζαγορίας γυναικάς κυρίως κατά το 19 αιώνα από ότι στην υπόλοιπη τουρκοκρατούμενη Ελλάδα.

Την εθνική του συνεισφορά με την οικονομική αρωγή της Φιλικής Εταιρείας και τις πολλές ευεργεσίες.

Τέλος τη μεγάλη του προσφορά στις επιστήμες από το 19 αιώνα.

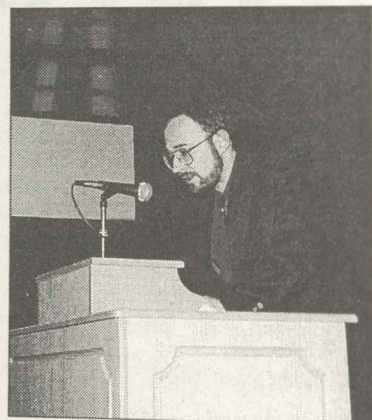
Σήμερα θα προσπαθήσω να παρουσιάσω όσο το δυνατόν καλύτερα το θέμα των προνομίων και της Αυτοδιοίκησης την περίοδο 1430-1913.

Η Συμφωνία <Βοϊνίκ> του 1430

Το 1429 οι Ζαγορίσιοι απέσπασαν κάποια προνόμια από τον Κάρολο II τον Τρόκο, τον τελευταίο Δεσπότη του Δεσποτάτου της Ηπείρου. Όμως οι Ζαγορίσιοι ζήτησαν ενδόμια να βρουν την κατάλληλη ευκαιρία να απαλλαγούν από το τιμαριωτικό σύστημα.

Το 1430 οι Ζαγορίσιοι ήρθαν σε επαφή με τον Καρά-Σινά Πασά,

Στρατάρχη του Σουλτάνου Μουράτ του Β' και υπέγραψαν συμφωνία προσχώρησης. Η συμφωνία υπογράφηκε από τους αντιπροσώπους 14 χωριών του Κ. και Δ. Ζαγορίου. Η συμφωνία έδινε αυτονομία, αυτοδιοίκηση με έδρα το μεγάλο Μαχαλά Παπίγκου και πλήρη ατέλεια. Σε αντάλλαγμα της παραχώρησης προνομίων οι Ζαγορίσιοι υποχρεώθηκαν να στέλνουν 400 νέους για λίγους μή-

νες κάθε χρόνο στην Κωνσταντινούπολη και την Αδριανούπολη για να εργάζονται ως Βοϊνίκες (ιπποκότες) στους στάβλους του Οθωμανικού Αυτοκρατορικού ιππικού. Από την υποχρέωση να στέλνουν Βοϊνίκες (Βοϊνάκ=ιπποκόμος) η συμφωνία ονομάστηκε <Βοϊνίκ>.

Αργότερα ο αριθμός των νέων αυξήθηκε σε 1.200.

Το ξεκίνημα των Βοϊνίκων γινόταν κάθε χρόνο στις 23 Απρίλη και επικρατούσε εορταστική ατμόσφαιρα. Χάρη της συμφωνίας <βοϊνίκ> ξεκίνησε και ο Ζαγορίσιος ταξιδιωτισμός. Στη συμφωνία σιγά-σιγά προσχώρησαν και άλλα χωριά. Τελικά γύρω στα 1788, ο αριθμός των χωριών του Ζαγορίου σταθεροποιήθηκε στα 45.

Στα 1690, το Ζαγόρι υπήχθη στη Βασιλομήτορα Βασιδέ Σουλτάνα (γι αυτό στα βλαχοζάγορα πολλές γυναίκες έφεραν το όνομα Σουλτάνα προς τιμή της Βασιλομήτορας) και καταργήθηκε η υποχρέωση να στέλνουν Βοϊνίκες.

Στο εξής το Ζαγόρι υποχρεώθηκαν να πληρώνει φόρο σε άσπρα κάθε χρόνο κατ' αποκοπή στο Οθωμανικό δημόσιο ταμείο, όπου ο φόρος αυτός συγχωνεύτηκε μαζί με τους άλλους.

Άσπρο ήταν το καλύτερο νόμισμα του Οθωμανικού κράτους. 3 άσπρα=1 παρά, 40 παράδες=1 γρόσι, 100 γρόσια=1 χρυσή λίρα.

Τα Προνόμια

Μετά τη συμφωνία <Βοϊνίκ> οι εκάστοτε Σουλτάνοι υπέγραφαν αυτόγραφες αυτοκρατορικές διαταγές (χάτια) με τις οποίες τα προνόμια ανανεώνονταν. Τα προνόμια έχουν καταγραφεί συστηματικά από τον Ι. Λαμπρίδη σε 10 παραγράφους και δεν προέρχονται από συγκεκριμένο έγγραφο, γι αυτό δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι για την ακριβή μορφή τους.

Στα προνόμια αναφέρεται ότι το Ζαγόρι λόγω της σταθερής του αφοσίωσης και συνεργασίας με την Οθωμανική αυτοκρατορία είχε το δικαίωμα να αυτοδιοικείται και να αποφασίζει το ίδιο με τα εσωτερικά του θέματα.

Ο εκάστοτε Πασάς των Γιαννίνων όφειλε, μόλις αναλάμβανε τα καθήκοντά του, να εκδίδει διαταγή (μπουγιουρντί), με την οποία γνωστοποιούσε στον Καδή και τις άλλες Οθωμανικές αρχές ότι θα σεβαστεί τα πολιτικά δικαιώματα του Ζαγορίου.

Στα προνόμια κατοχυρώνεται η θρησκευτική ελευθερία του Ζαγορίου και η ανεμπόδιστη άσκηση των λατρευτικών εκδηλώσεων. Επίσης οι Ζαγορίσιοι είχαν το δικαίωμα να πραγματοποιούν ανακαινίσεις εκκλησιών ή ξεχωριστών χωριών να ζητούν σχετική άδεια.

Τα προνόμια περιλάμβαναν διατάξεις όπου καθορίζονταν οι σχέσεις των Οθωμανικών αρχών των Γιαννίνων και της Μητρόπολης.

Τόσο οι εκάστοτε Πασάδες των Γιαννίνων όσο οι εκάστοτε Καδήδες και μητροπολίτες όφειλαν να σεβόνται και να προστατεύουν τα προνόμια του Ζαγορίου.

Επίσης, οι εκάστοτε Πασάδες, Καδήδες και μητροπολίτες και οποιαδήποτε άλλη αρχή όφειλαν να ανακοινώνουν στον εκάστοτε Γενικό Προεστό (Ζαγόρ' Βεκίλη) κάθε απόφαση σχετική με το Ζαγόρι που λάμβαναν.

Οι παραπάνω αρχές δεν είχαν δικαίωμα να εκτελούν τις αποφάσεις που αφορούσαν το Ζαγόρι γι αυτό τις κοινοποιούσαν στο Βεκίλη του Ζαγορίου και εκείνος, αφού έκρινε ότι δεν παραβιάζουν τα κεκτημένα, υποχρεούτο να τις εφαρμόσει.

Ο μητροπολίτης των Ιωαννίνων δε δικαιούτο να λαμβάνει τα Δεσποτικά δόσηματα μήτε περιο-

δεύοντας στο Ζαγόρι, μήτε στην έδρα του στα Γιάννινα. Δεν είχαν σίγουρο κατά πόσο εφαρμόστηκε αυτή η διάταξη γιατί οι κοινότητες του Ζαγορίου πλήρωναν το 19 αιώνα το λεγόμενο μητροπολιτικό δόσιο ή αχιερατικό μπατίκι.

Στην ίδια παράγραφο τίθενται και οι διαχωριστικές γραμμές του επισκοπικού δικαίου φορέα της Βιζαντινορωμαϊκής νομικής παράδοσης και του Ζαγορίου, φορέα του εθιμικού ή δημόσιου ή λαϊκού δικαίου που αναπτύχθηκε στις αυτόνομες περιοχές της Τουρκοκρατίας Ελλάδος και έχει τη βάση του στη νομοθεσία των Μουσουλμάνων.

Συγκεκριμένα ο μητροπολίτης δεν είχε καμία αρμοδιότητα να επιλύσει αστικές μορφές διαφορές έστω και αν περιόδεσε στο Ζαγόρι, εάν δεν είχε τη ρητή εγκατάθεση του Γενικού Προεστού του Ζαγορίου.

Τέλος δεν είχε το δικαίωμα να επεμβαίνει σε περίπτωση θανάτου Ζαγορίσιου στα Γιάννινα ή στο Ζαγόρι έστω και αν αυτός ήταν ύποπτος.

Η Οθωμανική δικαιοσύνη ήταν η μόνη αρμόδια για τους θανάτους των Ζαγορίσιων.

Ορισμένες διατάξεις των προνομίων αναφέρονται στις δικαστικές και δικαστικές αρμοδιότητες του Γενικού Προεστού και στην χρονική διάρκεια της θητείας του ήταν έξι μήνες. Αναλυτικότερα όμως για το Γενικό Προεστό αναφερόμαστε στη συνέχεια με βάση Σιουρουντία (το γραπτό δίκαιο του Ζαγορίου) και το θέσπισμα της αυτοδιοίκησης του 1831.

Τέλος στα προνόμια προσδιορίζεται η εδαφική ακεραιότητα του Ζαγορίου. Απαγορεύονταν μετάβαση στο Ζαγόρι κάθε Οθωμανικού υπαλλήλου ή απεσταλμένου. Στην παράγραφο αυτή υπάρχει μια εξαίρεση που προέβλεπε αντιδράσεις από τους Ζαγορίσιους. Η εξαίρεση αυτή, έδινε την δυνατότητα στους αναπληρωτές των Μολλάνων και Καδήδων (τους Ναϊπνδες και Μουχλίνους) να εισέρχονται στο Ζαγόρι για περιπτώσεις αυτοψίας φανερό θέντων. Με το πέραςμα του χρόνου οι Οθωμανοί άρχισαν να μην κάνουν κατάχρηση του δικαιώματος που τους παρέχει η εξαίρεση και έγινε έθιμο να στέλνουν Ναϊπνδες για το θάνατο κάθε προσώπου.

Στα 1768 απεβίωσαν δύο

γενείς του Σχαινελιώτη Σταύρου Βελώνη. Αφού ο ίδιος περιέμενε επί τέσσερις ημέρες μάταια την άφιξη του Ναϊτή αναγκάστηκε να τους θάψει και στη συνέχεια μετέβη στην Πόλη. Εκεί διαμαρτυρήθηκε ενώπιον του Σουλτάνου Μουσταφά Γ' και σε συνεργασία με τον Ιωαννούτσο Αλεξίου κατόρθωσαν να επιτύχουν την άρση της υποχρεωτικής αυτοψίας των νεκρών.

Η προσωρινή καταπάτηση των προνομίων (1736)

Στα 1736, ο Σουλεϊμάν Πασάς ο Α' των Γιαννίνων καταπάτησε τα προνόμια του Ζαγορίου. Ο τότε Βεκίλης του Ζαγορίου, Γεώργιος Μίσιος διαμαρτυρήθηκε έντονα και ο Σουλεϊμάν Πασάς διέταξε τον απαγχονισμό του χωρις δίκη. Η εκτέλεση της απόφασης έλαβε χώρα έξω από το Οθωμανικό Διοικητήριο των Γιαννίνων. Για τη δυναμική προσωπικότητα του Γ.Μίσιου υπάρχει το παρακάτω δημοτικό τραγούδι.

<Βασιλικός εμύρισε, ιδέτε ποιός διαβαίνει
Ο Γιώργης Μίσιος απερνά, πηγαίνει στο Σεράϊ,
με τ' άλογο του παίζοντας, με το σπαθί στο χέρι.

Πολλά σου χρόνια αφέντη μου. Καλώς το Γιώργ' οπ' ήρθε.

Γιωργάκ' πως έχει τα χωριά κι' αυτό το βαλαέτι.

Δεν έχουν κλέφταις τα χωριά κι' ούτε και χαρμίδες.

Και το τζιελάτ' εφώναξε και τούρκικα του λέγει.

Κι' ο Γιώργης ήταν γνωστός, τα τούρκικα τα ξέρει,

τας σιδερέιες ετσάκισε κι' στο σοκάκι ευρέθη>

Μετά τον άδικο απαγχονισμό του Γ. Μίσιου, οι Ζαγορίσιοι έμποροι Πασχάλογλου και Καραμεσίνης διαμαρτυρήθηκαν καίγοντας ψάθες και ασκώντας πιέσεις στην Υψηλή Πύλη κατόρθωσαν να εκδοθεί Φιρμάνι για τον αποκεφαλισμό του Σουλεϊμάν Πασά. Η εκτέλεση έγινε έξω από το Οθωμανικό Διοικητήριο των Γιαννίνων. Σχετικά με τον αποκεφαλισμό του Σουλεϊμάν Πασά υπάρχει το παρακάτω Ζαγορίσιο μοιρολόγι.

ΟΙ ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΙ

<Ποιός θέλει να ακούσει κλάματα, δάκρυα και μοιρολόγια,
ας πάει μέσ' στα Γιάννινα, αντίκρ' από το Κάστρο
ν' ακουμπήσει την Πάσαινα, τη Σουλεϊμάν Πασίνα
πως σκονίζει και πως θλιβείται και χίνει μαύρο δάκρυ.
— Δε στάπα η δόλια μιά φορά, δε στάπα τρεις και πέντε

με το ραγιά μην πιάνεσαι και με τους Ζαγορίσιους

τ' οι Ζαγορίσιοι είναι κακοί, δουλεύουνε στην Πόλη.

Στέλνουν πεσκέσια στον Πασά, φλωριά στο Σατραζάμη,

γλικό κρσάι στη Βαλιντέ, χρυσάφι στο Βεζύρη,

και στο Σαράϊ μπαίνουνε. Σα νά-ναι σπιτικό τους.

Καίνε τη ψάθα στο γαλι και τούρκους χαντακώνουν.

Το όνειρο της Ζαγορίας Ηγεμονίας

Στα 1810 ορισμένοι Ζαγορίσιοι έμποροι στις παραδουνάβιες χώρες και στη Πόλη με μεγάλη επιρροή στο Σουλτάνο σχεδίασαν

να ιδρύσουν τη Ζαγορία Ηγεμονία, με πρωτεύουσα το μοναστήρι του Ρογκοβού και με πολιτικό και θρησκευτικό ηγέτη τον Νεόφυτο Δούκα. Τελικά αυτά τα σχέδια ατόνησαν με την ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας.

Ο Αλή Πασάς και τα προνόμια του Ζαγορίου

Ο Αλή Πασάς σε όλη τη διάρκεια της διακυβέρνησής του (1788-1822) υπήρξε ένθερμος υποστηρικτής των προνομίων του Ζαγορίου. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός της διαμαρτυρίας του Καπεσοβίτη Κων. Μαρινόγλου αναπληρωτή του Γεν. Προεστού Αλέξη Νούτσου προς τον Αλή Πασά για τη φυλάκιση Ζαγορίσιου κατόπιν εντολής του Κατή. Ο Μαρινόγλου αφού πρώτα απελευθέρωσε τον Ζαγορίσιο, έβαλε σε ένα ασπένιο δίσκο όλα τα σχετικά έγγραφα με τα προνόμια (φιρμάνια, χάτια, μπουγιουρντί) και μετέβη στο Σεράϊ. Ο Αλή Πασάς αρκέ-τα ενοχλημένος από την ενέργεια του Καδή ζήτησε συνγνώμη από το Μαρινόγλου. Στη συνέχεια κάλεσε τον Κατή, τον επέπληξε ανστηρά και καταλήγοντας είπε <τα προνόμια του Ζαγορίου τα εσεβάσθη-κα και θα τα προστατεύσω αυστη-

ρά. Δυστυχώς εκείνος που θα τολμήσει να τα παραβιάσει>.

Μετά τη δολοφονία του Αλή Πασά τα έγγραφα των προνομίων καταστράφηκαν από τους στρατιώτες του Σουλτάνου και αρκετοί προύχοντες του Ζαγορίου υπέστησαν διώξεις γιατί συνεργάστηκαν με τον Αλή Πασά βοηθώντας τον να αυτονομηθεί από την Οθωμανική αυτοκρατορία και γενικά το Ζαγόρι δοκιμάστηκε σκληρά από διάφορες ληστοσυμμορίες για 5 χρόνια.

Τα Σιουρουντία του 1828

Οι Ζαγορίσιοι της Πόλης κατόρθωσαν στα 1827 να ξαναποκτήσουν την παλαιά δύναμη και

μένουν όπως το τρίτο, τέταρτο, πέμπτο και έκτο που αναφέρονται στα κληρονομικά δικαιώματα των γνήσιων, υιοθετημένων τέκνων και των άκληρων συζύγων στην εξ αδιαθέτου διαδοχή. Το έβδομο άρθρο που αναφέρεται στον τύπο της έγκυρης διαθήκης. Άρθρα ενοχικής φύσης όπως το όγδοο άρθρο για τις συμβάσεις και το ένατο άρθρο περί συμβιβασμού.

Άρθρο δικονομικού περιεχομένου όπως το δέκατο για την αβάσιμω αγωγή.

Τέλος άρθρα όπως το 12 και 13 που αναφέρονται γενικά στην Αυτοδιοίκηση. Το 1831 οι Ζαγορίσιοι αντιπρόσωποι κατάρτισαν με βάση τα παραπάνω 2 άρθρα το <θέσπισμα περί αυτοδιοίκησης του Ζαγορίου> με 10 άρθρα που καθορίζουν με κάθε λεπτομέρεια το σύστημα της Ζαγορίας αυτοδιοίκησης.

Με βάση λοιπόν το θέσπισμα και τα δύο άρθρα των Σιουρουντιών περί αυτοδιοίκησης θα αναφερθώ στη συνέχεια για το θεσμό της αυτοδιοίκησης στο Ζαγόρι.

Συνελεύσεις-εκλογές

Οι εκλογές στα χωριά του Ζαγορίου διενεργούντο δύο φορές το χρόνο, στις 26 Οκτώβρη και στις 23 Απρίλη και λάμβαναν χώρα στο μεσοχώρι, ή στο χαγιάτι της Κεντρικής εκκλησίας του χωριού.

Των εκλογών προηγείτο συνέλευση με θέμα τη συζήτηση των τοπικών προβλημάτων και στη συνέχεια υποβάλλοντες προφορικά οι προτάσεις ή αυτοπροτάσεις υποψηφιότητας για τις θέσεις του τοπικού προεστού, των δημογερόντων, των μοιρομνηστών και του αντιπροσώπου του χωριού στο Κοινό των Ζαγορίσιων στα Γιάννινα. Η εκλογή των υποψηφίων γίνονταν διά βοής και συνήθως ήταν ομόφωνες.

Τα καθήκοντα των τοπικών προεστών

Αυτοί ήταν υπεύθυνοι

1) να διαχειρίζονται μαζί με δύο-τρεις ναζιέρηδες (διορισμένους επιτρόπους) τα οικονομικά του χωριού. Ο τοπικός προεστός όφειλε να διατηρεί το δευτέρι (το βιβλίο εσόδων και εξόδων του χωριού) και την Κόλλα (το πρόχειρο βιβλίο των εξόδων).

2) να ενημερώνει το Γενικό προεστό για τους ανυπότακτους και αυθάδες συγχωριανούς του. Η καταγγελία του έπρεπε να είναι έγγραφος και υπογεγραμμένη.

3) Να συγκαλεί συνελεύσεις για το διορισμό δασκάλων, αγροφυλάκων κτλ.

4) Να κατανέμει τους φόρους

Λαογραφία (Λαϊκή Ιατρική)

Το μέλι και το τίλιο δυο πολύτιμα «φάρμακα»

ΣΑΒΒΑ Θ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Τελευταία πολύς λόγος γίνεται για τα φάρμακα και την πολυφαρμακία στη χώρα μας, την οποία κατατάζουν πρώτη ανάμεσα στις Ευρωπαϊκές χώρες στην κατανάλωση φαρμάκων.

Φυσικά η ιατρική επιστήμη έχει προοδεύσει πολύ στις μέρες μας και η αντιμετώπιση των διάφορων ασθενειών γίνεται με τον πλέον αποτελεσματικότερο τρόπο με την παράλληλη χορήγηση των κατάλληλων φαρμάκων.

Επόμενο είναι οι ασθενείς να προσφέρουν στους γιατρούς για τη θεραπεία τους και για τη λήψη ανάλογων φαρμάκων. Όμως στο σημείο αυτό γίνεται μια αλόγιστη χρήση φαρμάκων από μέρους των ασθενών με αποτέλεσμα και οι ίδιοι να υποφέρουν, πολλές φορές, από τις παρενέργειες ορισμένων παρασκευμάτων αλλά και η οικονομική επιβάρυνση για αυτούς και το κράτος να είναι μεγάλη. Θα αντιπροτείνουμε για τον περιορισμό του φαινομένου αυτού, να μελετήσουμε μαζί κάποιες ξεχασμένες συνταγές από τη λαϊκή μας ιατρική των περασμένων χρόνων, που τότε αντιμετώπιζε με πολύ καλά αποτελέσματα τη θεραπεία πολλών ασθενειών με τη χρησιμοποίηση και μόνον των βοτάνων από τη φύση.

Στο σημερινό μας σημείωμα θα δούμε τις θεραπευτικές ιδιότητες του μελιού και του τίλιου, όπως αυτά —καθώς και άλλα γεωργικά προϊόντα και βότανα— χρησιμοποιούνταν στο Ζαγόρι σε καλύτερες εποχές, πριν ακόμα κυκλοφορήσουν τα αντιβιοτικά και άλλα σύγχρονα φάρμακα.

μαχα.

Πολλοί άνθρωποι χρησιμοποιούν και σήμερα το μέλι για τις περίφημες θεραπευτικές του ιδιότητες, όπως επίσης και το τίλιο σαν άριστο μαλακτικό. Και η σύγχρονη φαρμαβιομηχανία. Χρησιμοποιεί σε μεγάλο βαθμό διάφορα βότανα για να παρασκευάσει

πολ-

λά από τα φάρμακα, που σήμερα κυκλοφορούν ευρέως στην αγορά. Ας μη ξεχνάμε ακόμα τους περίφημους δικογιατρούς του Ζαγοριού, που με τα βότανα και τα πρακτικά φάρμακα πρόσφεραν πολύτιμες υπηρεσίες στους κατοίκους της περιοχής και πολλούς ασθενείς εθεράπευσαν.

«Το μέλι είναι φάρμακο για όλα», μας έλεγε η γιαγιά μας και είχε απόλυτο δίκιο. Στα παλιότερα χρόνια στα χωριά μας πολλοί συμπατριώτες μας διατηρούσαν κυψέλες με μελίσσια και παρήγαγαν μέλι άριστης ποιότητας. Γενικά στο Ζαγόρι και ιδιαίτερα στην περιοχή της χαράδρας του Βίκου όπου η χλωρίδα είναι τόσο πλούσια, το μέλι γίνεται αρωματικό κι ωραίο. Όλα τα χωριά, που γειτνιάζουν με τη χαράδρα του Βίκου Κουκούλι, Καπέσοβο, Βραδέτο, Βίτσα, Μονοδένδρι κλπ παράγουν το καλύτερο μέλι. Ποιός δε θυμάται άραγε το μέλι του ηγούμενου της Αγίας Πα-

ρασκυής στο Μονοδένδρι «Παπακρίβη» ή το μέλι του «Κυράτση» από τη Βίτσα με το χρώμα της λίρας, γευστικότερο και γεμάτο άρωμα; Περιείχε όλο το άρωμα και τους χυμούς των λουλουδιών της σπάνιας χλωρίδας της χαράδρας του Βίκου.

μα τους.

Η γλυκύζη, που περιέχει το μέλι αφομοιώνεται καλύτερα από τον οργανισμό μας εν αντιθέσει με τη ζάχαρη, η οποία είναι η ιδανικότερη λύση αν μπορούσαμε να αντικαταστήσουμε την καθημερινή μας δόση της ζάχαρης με μέλι.

Πάντοτε βέβαια μιλούμε για μέλι γνήσιο και καλό, δικής μας παραγωγής ή αγορασμένο από γνωστό μας προμηθευτή, που θα παρέχει όλες τις εγγυήσεις για καλή ποιότητα. Το ανθόμελο είναι το καλύτερο μέλι, γιατί κυκλοφορούν στην αγορά διάφορα μέλια νοθευμένα, που έχουν βέβαια καλό χρώμα αλλά τους λείπουν πολλά ιχνοστοιχεία απαραίτητα για τον οργανισμό μας.

Είναι απαραίτητο ακόμα να γνωρίζουμε, πως το μέλι δεν πρέπει να είναι εκτεθειμένο στον ήλιο και το φως και να διατηρείται κατά προτίμηση σε σκούρο γυάλινο βάζο. Το μέλι δεν έχει ημερομηνία λήξης, όπως άλλα προϊόντα και φάρμακα. Το μόνο που θα πρέπει να προσέξουμε, να μην το βράζουμε για να λιώσει, όταν είναι παγωμένο, γιατί τότε χάνει τις περισσότερες από τις θεραπευτικές του ιδιότητες. Με

λι το γλυκύτατο, μέλι το θαυματουργό. Άριστο αντιβιοτικό για τη θεραπεία εξωτερικών τραυμάτων του σώματός μας. Οι πρόγονοί μας το χρησιμοποιούσαν για επάλειψη των πληγών, οι οποίες επουλώνονταν πολύ γρήγορα και δεν παρουσίαζαν μολύνσεις χάρις στις αντιβιοτικές του ιδιότητες.

Τελευταία αυτό επιβεβαιώθηκε και στη διάρκεια του αι-

Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συνεδρίου, πως το μέλι «βοηθά στην ταχεία επούλωση χειρουργικών τραυμάτων όσο και στην πλήρη αναστολή ανάπτυξης βακτηρίων».

Η λαϊκή ιατρική μας δίνει ακόμα και άλλες χρήσιμες συνταγές, για το μέλι. Όσοι υποφέρουν από αμυγδαλίτιδες μπορούν κάθε πρωί νηστικοί να κάνουν γαργάρες αλλά και να το καταπίνουν μέλι διαλυμένο (1 κουταλιά του γλυκού) στο χυμό ενός λεμονιού. Τα αποτελέσματα θεραπείας τους θα είναι θεαματικά. Οι αντιβιοτικές ιδιότητες του μελιού σε συνδυασμό με το χυμό λεμονιού αναστέλλουν την ανάπτυξη νοσογόνων βακτηρίων των αμυγδαλών και καταστέλλουν τη φλεγμονή. Για όσους επίσης υποφέρουν από κρυολογήματα το μέλι είναι ένα πολύ καλό φάρμακο. Ένα ποτήρι ζεστό γάλα με διαλυμένο μέλι και κουταλιά της σούπας μέλι πριν από τον βραδινό ύπνο θα τους ανακουφίσει και πολύ σύντομα θα απαλλαγούν από την ασθένειά τους.

Η ίδια συνταγή βοηθάει και εκείνους, που υποφέρουν από αϋπνίες. Αλλά και για τις κυρίες που θέλουν να διατηρούν το πρόσωπό τους φρέσκο και καθαρό υπάρχει η πατροπαράδοτη συνταγή, που το κύριο συστατικό της είναι το μέλι. Για να γίνει μια «μάσκα» προσώπου χρησιμοποιούμε 1/2 κρόκο αυγού και μια κουταλιά του γλυκού μέλι. Με το μείγμα αυτό επαλείφουμε το πρόσωπό μας και το κρατάμε 20-30 λεπτά της ώρας και κατόπιν ξεπλένουμε με χλιαρό νερό. Τα αποτελέσματα τα βλέπουμε πλέον στον καθρέφτη μας. Το πρόσωπό μας αποκτά μια ξεχωριστή στιλπνότητα και ομορφιά. Αυτή τη συνταγή μπορούμε να την εκτελέσουμε δυο

φορές την εβδομάδα. Με αυτές τις απλές πρακτικές μεθόδους και συνταγές οι παλιοί απαλλάσσονταν από πολλές αρρώστιες, που τους βασάνιζαν και κατόρθωναν να διατηρούν την υγεία τους σε πολύ καλά για την εποχή τους επίπεδα.

Και τώρα ας δούμε ένα άλλο θαυματουργό και πολύ χρήσιμο φάρμακο το τίλιο, που η λαϊκή μας ιατρική το κατατάσει μεταξύ των πρώτων —από τα παλιά χρόνια μέχρι σήμερα— βοτάνων για τη θεραπεία πολλών ασθενειών.

Το τίλιο είναι τα άνθη του γνωστού σε όλους μας δέντρου της Τιλιάς, Φιλύρας ή Φλαμουριάς, που ευδοκίμει στα περισσότερα μέρη της πατρίδας μας. Στο Ζαγόρι έχει και την ονομασία «λίπα». Συγκεκριμένα στο χωριό μου υπάρχει τοποθεσία, ψηλά στο βουνό, που ονομάζεται Λίπα, προφανώς από τα δέντρα της τιλιάς (λίπας) τα οποία ευδοκίμουν εκεί.

Οι τιλιές είναι πολύ ωραία δέντρα μεγάλα και μακρόβια και χρησιμοποιούνται σαν διακοσμητικά σε πλατείες και κήπους για τοπλούσιο φύλλωμά τους και τα αρωματικά τους άνθη. Στα δάση της πατρίδας μας είναι αυτοφυή και αναπτύσσονται πολύ, φτάνοντας το ύψος των 25-40 μέτρων. Ποιος δεν μένει κατάπληκτος στη θέα του δάσους με τις φιλόρες πηγαίνοντας για το χωριό Νεγάδες;

Αλλά ας επανέλθουμε στις θεραπευτικές ιδιότητες του τίλιου. Τα άνθη της τιλιάς μαζί με τα μακρόστενα φυλλαράκια, που είναι στη βάση του μίσχου του άνθους, τα μαζεύουμε κατά τον Ιούνιο και Ιούλιο ανάλογα με την περιοχή και στη συνέχεια τα τοποθετούμε για να ξεραθούν σε μέρος σκιερό, που να αερίζεται καλά και να μην υπάρχει υγρα-

σία. Η ξήρανσή τους στον ήλιο απαγορεύεται, γιατί φεύγει το άρωμά τους και ποιότητά τους υποβαθμίζεται. Αφού ξεραθούν τα βάζουμε μέσα σε βάζα ή πλαστικά σακουλάκια και τα διατηρούμε σε μέρος ξηρό. Το τίλιο έχει εξαιρετικές θεραπευτικές ιδιότητες και η χρησιμοποίησή του είναι ευρέως διαδεδομένη τόσο στην λαϊκή ιατρική όσο και σε αρκετές επίσημες φαρμακοποιίες. Γίνεται ευχάριστα σαν μαλακτικό ρόφημα με ωραία και αρωματική γεύση και βοηθάει σημαντικά στην απέκκριση του σημαντικού στην απέκκριση του αναπνευστικών οδών σε όσους υποφέρουν από κρυολογήματα. Εκτός από ρόφημα, σε περίπτωση κρυολογήματος, χρησιμοποιούνται οι ατμοί του, για εισπνοές από τον πάσχοντα με αποτέλεσμα να μαλακώνουν οι ρινικές κοιλότητες και να ανακουφίζεται ο άρρωστος. Το συνάχι ελατώνεται ενώ παράλληλα πέφτει και ο πυρετός του. Η εφιδρωτική ικανότητα του τίλιου αποδίδεται σε ένα συστατικό, που περιέχει τη σαπωνίνη. Ένα φλιτζάνι τίλιο ανακουφίζει τους πάσχοντες από κωλικούς των εντέρων και του στομάχου. Είναι ελαφρό διουρητικό και άριστο καταπνυντικό, όταν πίνεται το βράδυ πριν από τον ύπνο. Δεν πρέπει να λείπει από κανένα σπίτι αφού εξάλλου η συλλογή του είναι τόσο εύκολη. Δέντρα τιλιάς υπάρχουν παντού στο χωριό μας, στη συνοικία της πόλης μας και άνετα μπορούμε στον καιρό της ανθοφορίας να μαζεύουμε τα αρωματικά της άνθη, που τόσο μας είναι χρήσιμα. Έτσι θα έχουμε στη διάθεσή μας ένα πολύ ωραίο θεραπευτικό βότανο για τον πυρετό, το συνάχι, το βήχα και την αϋπνία. Συμπεράσμα: Ας περιορίσουμε να καταναλώνουμε για την παραμι-

κρήμας αδιαθεσία κάψουλες και διάφορα χάπια κι ας επανέλθουμε στις πατροπαράδοτες συνταγές του λαού μας, που έχουν αποδειχτεί τόσο αποτελεσματικές και ωφέλιμες. Πιο φάρμακο αλήθεια θα μπορούσε, χωρίς καμμία παρενέργεια, να αντικαταστήσει ένα φλυτζάνι ζεστό τίλιο με μέλι πριν το βραδινό ύπνο; Ασφαλώς κανένα απαντάει η λαϊκή ιατρική και μάλιστα ανεξόδα. Και κλείνοντας την έρευνά μας αυτή γύρω από τις ευεργετικές επιδράσεις, που έχουν για την υγεία μας και τη θεραπεία πολλών ασθενειών το μέλι και το τίλιο, παραθέτουμε στη συνέχεια μερικές χαρακτηριστικές παροιμίες και συμβουλές, που κυκλοφορούν στο στόμα του λαού μας ακόμα και σήμερα και αναφέρονται στην υγεία.

— «Η αρρώστια μπαίνει με το σακί και βγαίνει με το θελόνι»

— «Φόρα μάλλινα ρούχα και κοιμήσου στο νερό»

— «Έχε τους πόδας σου θερμούς, την κεφαλή του κρύα τον στομάχό σου ελαφρύ, ιατρού δεν έχει χρεία»

— «Όποιος κλάνει γιατρό δε βάνει»

— «Ποτέ να μην αφήνει το κεφάλι σου στον ήλιο»

— «Φυλάξου από τα ρεύματα έβαγαν παλληκάρια». Σημαίνει πως δεν πρέπει να καθόμαστε ιδρωμένοι σε ρεύματα αέρος, γιατί υπάρχει ο κίνδυνος για κρυολόγημα.

— «Όποιος από πέσιμο έχει πόνους στο κορμί, στο γόφο ή άλλο μέρος του σώματός του λένε «πως ο πόνος θα κρατήσει τόσες μέρες όσα και τα χρόνια της ηλικίας του πάσχοντος».

— «Τον σήκωσε η πλάκα» (κάθισε πάνω σε πλάκα-πέτρα και κρύωσε).

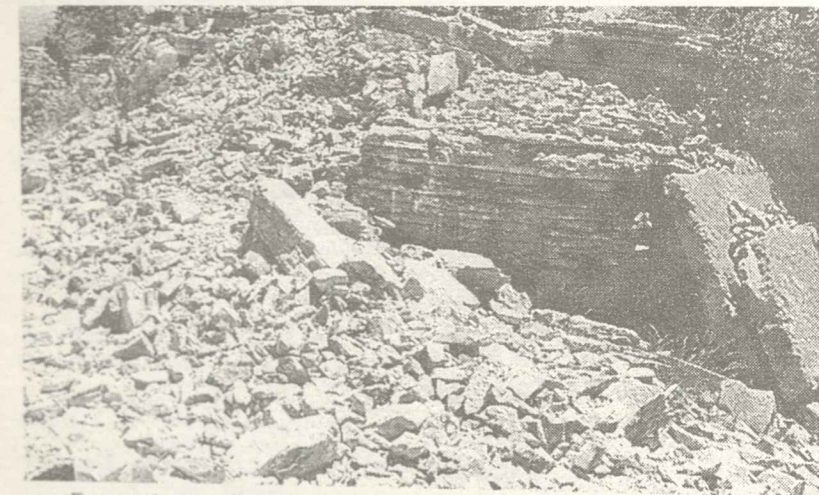
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΦΥΣΗΣ

ΛΑΤΟΜΕΙΟΝ «ΤΟ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΝ»

Ξηλώνουν παράνομα και άγρια, μπροστά στ' αδιάφορα όμματα των τριχοεικών φυλάκων και των αυτοχθόνων, που φαίνεται πως ορισμένοι εξ αυτών βολούνται, περιφνημούς γεωλογικούς σχηματισμούς της χαράδρας Βίκου, στη θέση «Οξιό» Μονοδενδρίου.

Κίονες, πεσσοί, οβελίσκοι πυργώματα κι άλλα ανεκρινικά κλασσικά ή γοτθικά σμεινέματα μεγίστης αισθητικής αξίας, που ενσωματώθηκαν εκεί πριν από εκατομμύρια χρόνια από τις δημιουργικές δυνάμεις, θραύονται ή αποκεφαλίζονται εν ριπή οφθαλμού από τους ποικιλόπληκτους Ελγίνους, για να μεταφερθούν ως αδρανή πλέον υλικά στις παραπλησίες—και όχι μόνο—κοιότητες για συντηρήσεις, αναπλάσεις οικοδομών ή σε νεοαναγειρόμενους ξενώνες, όπου η κραυγή-ζούσα κακοζήλια τους προσβάλει βάνανσα κάθε αυτοίσιον παραδοσιακό μας οικιστικό στοιχείο.

Στο πρόσφατο δε παρελθόν είχαμε εδώ, στις πέτρινες αυτές δεινροστομίες, εκτεταμένες καταστροφές από τον κατ' ευφημιισμόν «αγροτικό» δρόμο που γάζωσε τις παρυφές τις χαράδρας Βίκου από την «Οξιό» έως τον «Στοίχο» Ελαφοτόπου. Ήταν ένα ξέσπασμα θα λέγαμε, από τους ατάκτους του Τζένιγκς Χαν, που εισέβαλαν στα φυσικά αυτά μνημεία, όπως σ' όλα τα Ελληνικά βουνά μας, τα

Εκτεταμένοι γεωλογικοί σχηματισμοί χαράδρας Βίκου (Οξιό), που αποκεφαλίζονται ή κατακερματίζονται ολοσχερώς (παραπλευρη φωτογραφία), προκειμένου να μεταβληθούν άρδην σε αδρανή υλικά οικοδομών. Η συσσωρευθείσα δε ρύπανση στα ενδιάμεσα κενά τους από τους «ευγενείς» τουρίστες—που το ξακουστό Ζαγόρι ξεπουλάει όσο κι όσο την πολιτιστική του φυσιογνωμία για τον προσηταιρισμό τους—πλέον αυτής που κατακλύζει ήδη τον υπόλοιπο γεωγραφικό του χώρο—είναι ένα χτυπητό δείγμα του πολιτιστικού μας ήθους.

οποία τα κατασπάραξαν κυριολεκτικά με το πρόσχημα προσεγγίσεως—αξιοποίησε—βιοποικίλων. Ενώ—τίσανε—οργάνων αιμορροειδώς οι εργολάβοι και κάμποσοι από την ερπετική συνομοταξία των συνδυαζόμενων τους, από τους μικροτρακαδόρους εργατές, έως τους ...αποφύτους της Οξφόρδης, τους γραφικούς προέδρους κοινοτήτων.

Ετέρα δε απειλή για τα πέτρινα αυτά διαθήματα αποτελεί και η κρυ-

ψιβούλη ενέργεια της Κοινότητας Άνω Πεδινών (α/α 3 σχετικού υπομνήματος) που προτείνει, για να παρακάμψει (ως εικάζεται) τουριστικά το Μονοδένδρι, οδική σύνδεση με τη θέση «Οξιό» της χαράδρας Βίκου. Να πάνε δηλαδή οι τουρίστες τους απευθείας στη χαράδρα Βίκου άνευ διελύσεως από Μονοδένδρι, αποφεύγοντας έτσι την ενδιάμεση διαδρομή συναλλάγματος στα κέντρα του Μονοδενδρίου!!! Φόβος είναι τώρα, όπως τόσοι άλλοι, να εγκριθεί κι αυτός ο δρόμος από την ψηφοθηρική αυτή και άκρως αντιπεριβαλλοντική Νομαρχία αυτοδιοίκησης, ως κτηνοτροφικό, αντιτουριστικό, παραγωγικό και βάλε... Κάπως έτσι και ιδίως με τις ανόητες ελπίδες της Νομαρχίας δεν διανοήθηκε κι ο δρόμος έναντι του αρχαίου θεάτρου της Δωδώνης που τόσο κηλιδώνει την αισθητική ομοιογένεια της κοιλάδας;

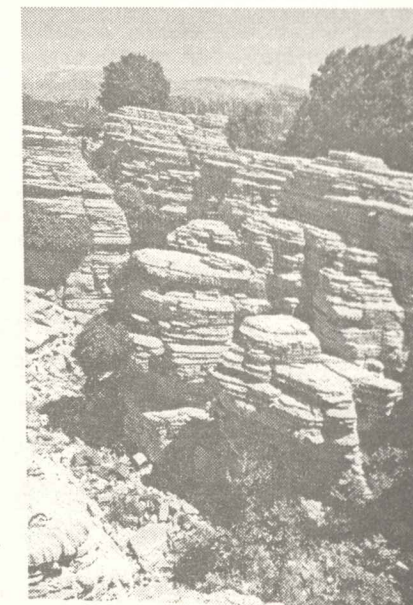
Και σαν να μη μας έφταναν και να μη μας περίσσευαν κόλλες όλες αυτές οι λαθροχειρίες των ευκαιριακών και των μικρομεσαίων επιδρομέων, έχουμε τώρα και τη βουλιμική προέμφιση εργολάβου ή εργολάβων, που αποθρασμένοι από την χονδροειδή αδιαφορία (ή κρυφή κερματοδόξη ομοειδών;) της Νομαρχίας προβαίνουν απροκάλυπτα πλέον στη συστηματική εξόρυξη πέτρων. Σ' όλα τα σημεία του οδικού δικτύου προς Οξιό τα πειστήρια

Φορτωτής επ' αυτοφόρω δράση λαθραίας εξαγωγής και φόρτωσης πέτρων στο Μονοδένδρι. Χώρο που επιλήρησαν εκκαπτικώς: Από στροφές κοινοτήτων Βίκου, έως παρυφές χαράδρας Βίκου (θέση Οξιό), ως και εσωτερικοί της θύλακοι.

Σε πάμπολλα σημεία επίσης, επί της λαγκαδιάς, αριστερά της βρύσης προς Οξιό, οι ενοχές κρημνίζουν στεντορείως. Ούτε ο παρακείμενος της βρύσης δρόμος, που τα χνάκια περιουρισμένης εξορύξεως γίνονται αμέσως εμφανή, παρέμεινε διαγυρισμένος από την ευκαιριακή αυτή κερδοσκοπία.

Τους δράστες βέβαια, (εργολάβους κ.α.) που κακοποιήσαν αγρίως το φυσικό τοπίο της Οξιός, ή τους

Φωτογραφίες Φωκίων Καψάλης 16-6-98

«κλεπταποδόχους» του παράνομου προϊόντος, δεν δυνήθηκαμε συγκεκριμένα να τους εντοπίσουμε. Πλην όμως από διαχέουσες πληροφορίες κι από τον υπ' αριθμό ΜΕ ΙΧ 40245 φορτωτή εν ώρα εργασίας, απευθύνουμε αιμολόγους τις εξής απορίες μας:

* Στο ήδη αποπερατωθέν έργο «κατασκευής καλντεριμιού προς Αγία Παρασκευή Μονοδενδρίου» (πρωτοπολογισμού 80.000.000 δραχμών), καθώς και στο εν ενεργεία έργο «ανάσπα-

σεως πλατείας Άνω Πεδινών», αμότερες εργολαβίες (ή υπεργολαβίες) του κ. Αρλέτου Σ., οι πέτρες που χρησιμοποιήθηκαν ή αυτές που τώρα χρησιμοποιούνται από πού έλκουν τη ευγενική τους καταγωγή; Υπάρχουν παραστατικά αγορές;

* Οι υπηρεσίες με τι τιμή απορμύσαν ή εξακολούθησαν να απορμύουν τον εν λόγω εργολάβο στον κοινόχρηστο προμήθειας και μεταφοράς πέτρων, όταν αυτή ενδοχοιμώμενη προέρχεται από παραπλησίες;

* Ο ιδιώκτης, επίσης, τουριστικός του ξενώνας στο Μονοδένδρι, που ανεγείρεται ταυτοχρόνως, με τη τρέχουσα εργολαβία του «ανάσπα-ως πλατείας Άνω Πεδινών», με τι τιμή οικοδομείται;

* Οι συντηρήσεις, οι παντοειδείς εκπαιδεύσεις στηρίζονται στην άμεση παρατήρηση, χρησιμοποιώντας ταυτόχρονα ποικίλες πηγές γνώσης και πληροφόρησης: επισκέψεις σε βιβλιοθήκες, διάφορες Υπηρεσίες, το Φυσικό και Ανθρωπογενές περιβάλλον, αλλά και πρόσωπα που έχουν άμεση σχέση μ' αυτό, όπως μπορεί να είναι άτομα με ειδικές γνώσεις και απλοί πολίτες.

Ξεκινώντας για δεύτερη συνεχή χρονιά ένα πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο 3ο Λύκειο Γαλαταίου, επιλέξαμε σαν θέμα τον Εθνικό Δρυμό Βίκου-Αώου και τα χωριά της περιοχής Ζαγορίου. Η ομάδα συγκροτήθηκε τον Νοέμβριο και ξεκίνησε με πρώτη προσπάθεια προσέγγισης στην συλλογή πληροφοριών—κύρια στην ΕΠΩΝΥΜΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ—από όπου συγκεντρώσαμε ένα πλήθος

* Ο εν Κήποις, επί πλέον, επιτραμμένος τουλάχιστον ως Ιωάννην, υπεύθυνος για τη δασική υπαίτια της περιοχής (κ. Καρναγίου, πούλινος Νικόλαος) τι κάνει; Επί τον καιρό τώρα δεν έχει αντιληφθεί διόλου τις σαματαζίδες αυτές, ακόμη και για τυφλούς ή και θεσποφούς, δραστηριότητες και ειδικά στο αναλλοίωτο ακόμη κι ως τα περιήρα της Προύρας;

Η Νομαρχία πλέον έχει τον λήγοντα Φτάνει αυτός, για λόγους ευνοήσεως να μην είναι εκσυγχρονιστική συλλυπτική.

Για το σύλλογο Φωκίων Καψάλης Ορεψιάτης

«ΒΙΚΟΣ-ΑΩΟΣ-ΖΑΓΟΡΙΑ»

Αναδημοσιεύουμε τον πρόλογο από την έκδοση της «Ομάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του 3ου Λυκείου Γαλαταίου», με τίτλο «ΒΙΚΟΣ-ΑΩΟΣ-ΖΑΓΟΡΙΑ», που επισκέφθηκε πρόσφατα το Ζαγόρι.

Η Σ.Ε.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ
Η σημασία της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

Η περιβαλλοντική κρίση που βαθύνει όλο και περισσότερο, κάνει επιτακτική την ανάγκη της περιβαλλοντικής Αγωγής και συνείδησης για όσους καλούνται σήμερα, αλλά θα κληθούν και στο μέλλον, να αντιμετωπίσουν ιδιαίτερα οξυμένα προβλήματα. Ο θεσμός της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, παρ' όλες τις δυσκολίες και τα προβλήματα, εργάζεται να συμβάλλει ουσιαστικά στην παραπάνω κατεύθυνση.

Βασική επιδίωξη είναι να διαμορφώσει ανθρώπους που να ενδιαφέρονται και να ενημερώνονται για το περιβάλλον και τα προβλήματα που σχετίζονται μ' αυτό. Ανθρώπους που θα έχουν την γνώση, τις ικανότητες και την διάθεση να εργαστούν υπεύθυνα για να βρουν εναλλακτικές λύσεις στα περιβαλλοντικά προβλήματα.

Όταν μιλάμε για «περιβάλλον» εννοούμε το Φυσικό και το Ανθρωπογενές, αναγνωρίζοντας την άμεση σύνδεση και αλληλεξάρτηση που έχουν. Μια τέτοια προσέγγιση λοιπόν, επιβάλλει μια πολύπλευρη έρευνα στο κάθε θέμα. Η διεπιστημονική προσέγγιση είναι βασική αρχή της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που αντιτίθεται στο κατακερματισμό της γνώσης, κάτι που συνήθως βλέπουμε να συμβαίνει στο υπόλοιπο Σχολικό Πρόγραμμα.

Η υλοποίηση του Προγράμματος ξεκινάει από την αρχή με την εθελοντική παρουσία και απαιτεί την ενεργό συμμετοχή σε ατομικό, αλλά και σε ομαδικό επίπεδο. Ο ωφελιμισμός και η βαθμολογία απουσιάζουν, ενώ αντίθετα ενθαρρύνεται η συνεργασία μεταξύ των μελών της ομάδας.

Τα προγράμματα της Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στηρίζονται στην άμεση παρατήρηση, χρησιμοποιώντας ταυτόχρονα ποικίλες πηγές γνώσης και πληροφόρησης: επισκέψεις σε βιβλιοθήκες, διάφορες Υπηρεσίες, το Φυσικό και Ανθρωπογενές περιβάλλον, αλλά και πρόσωπα που έχουν άμεση σχέση μ' αυτό, όπως μπορεί να είναι άτομα με ειδικές γνώσεις και απλοί πολίτες.

Ξεκινώντας για δεύτερη συνεχή χρονιά ένα πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο 3ο Λύκειο Γαλαταίου, επιλέξαμε σαν θέμα τον Εθνικό Δρυμό Βίκου-Αώου και τα χωριά της περιοχής Ζαγορίου. Η ομάδα συγκροτήθηκε τον Νοέμβριο και ξεκίνησε με πρώτη προσπάθεια προσέγγισης στην συλλογή πληροφοριών—κύρια στην ΕΠΩΝΥΜΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ—από όπου συγκεντρώσαμε ένα πλήθος

πληροφοριών από τη σχετική βιβλιογραφία.

Στη συνέχεια έγινε επεξεργασία και ταξινόμηση του υλικού με κύρια θέματα το Φυσικό Περιβάλλον (χλωρίδα-πανίδα), την Ιστορία της περιοχής, στοιχεία Λαογραφίας, Αρχιτεκτονικής των οικισμών και Εκκλησιών-Μοναστηρίων που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Στο ίδιο διάστημα η ομάδα επισκέφθηκε το «Κέντρο Περιβάλλουσας Αγρών Ζώων και Πουλιών» (Αίγινα) και οργάνωσε Χριστουγεννιάτικο παζάρι με τα έσοδα του οποίου καλύφθηκαν κάποια έξοδα του προγράμματος.

Η προετοιμασία της πολυήμερης επίσκεψης στην περιοχή του Ζαγορίου ξεκίνησε αρκετά νωρίς. Ανάμεσα στα άλλα επιδιώξαμε την επικοινωνία και ζήτησαμε την βοήθεια από Τοπικούς Συλλόγους και φορείς της περιοχής. Η επίσκεψη στην περιοχή του Ζαγορίου έγινε στις αρχές Απριλίου και στις επόμενες σελίδες αυτής της έκδοσης υπάρχουν περιγραφές από τις εντυπώσεις και τις εμπειρίες των λίγων ημερών που ήταν η διάρκεια της.

Ήταν χωρίς αμφιβολία το πιο σημαντικό και ενδιαφέρον μέρος του προγράμματος.

Με την επιστροφή από το Ζαγόρι ολοκληρώνεται μέχρι το τέλος της σχολικής χρονιάς το φετινό πρόγραμμα, με μια συνολική παρουσίαση της εργασίας της ομάδας στο χώρο του σχολείου. Η παρουσίαση πρόκειται να συμπληρωθεί έκθεση με φωτογραφίες, προβολή σλάιτς και ελπίζουμε να έχει ολοκληρωθεί και η παρούσα έκδοση.

Ωστόσο πριν βιαστεί κανείς να κρίνει στο σύνολό τους τις δραστηριότητες της Περιβαλλοντικής Ομάδας, θα πρέπει να πάρει υπ' όψη του τα προβλήματα και τις δυσκολίες που έπρεπε να ξεπεράσουμε.

Οι συναντήσεις αλλά και οι κάθε είδους δραστηριότητες χρειάστηκαν επί πλέον χρόνο από το καθημερινό ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου και έγινε κάθε προσπάθεια να μην απορροφούν και των μαθητών, αλλά και των καθηγητών που είχαμε την ευθύνη για το πρόγραμμα.

Σημαντικά προβλήματα αντιμετωπίσαμε και με την πλήρη έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής και συχνά έπρεπε να βρεθούν τρόποι για να καλύπτονται διάφορα έξοδα, εφόσον η οικονομική υποστήριξη από το Υπουργείο είναι από μαθημένη έως ανύπαρκτη.

Οι καθηγητές που αναλάβαμε αυτό το Πρόγραμμα, θα μπορούμε να πούμε ότι όλη αυτή η προσπάθεια πραγματικά άξιζε, αν τελειώνοντας δούμε στα πρόσωπα των μαθητών χαρά και ικανοποίηση.

Οι καθηγητές που συμμετείχαμε θέλουμε να πούμε ένα μεγάλο «ευχαριστώ» σ' όλα τα παιδιά που πρόσφεραν ζωντανία και κέφι για να πετύχει αυτό το πρόγραμμα.

ΣΝ' APPENTA

Μουσική..... Επιθυμώ τη μουσική σαρωτική, όπως τη θύελλα. Ν' αποσκορπά στο διάβα της σ' ευτελές και μιανό υπάρχει στην ψυχή μου.

Ω, ανοίξε ουρανοί να ξεχυθούν οι κεραυνοί. Να ξεχυθούν βαρύνη και τύμπανα, τα λεπτεπίλεπτα βιολιά, οι μαγεμένοι αυλοί, τα κόρνα και τα πύφρα, οι άγγελοι ως σαλπικτές, σε πλήμμυρα από φώς, οι Θεοί Υμνοδοί. Ω, ανοίξε! Διψά η ψυχή μου να εξαυλωθεί από το περιττό, και να χαθεί πανάλαφρη μεσ' στους ουράνιους ήχους!....

Φωκίων Ιωάν. Καψάλης

Στο προηγούμενο τεύχος του Ιουνίου και στην πρώτη σελίδα δημοσιεύσαμε διαμαρτυρία του «Συλλόγου Νέων Αγιάς» σχετικά με τις παρόντες δραστηριότητες στο Εθνικό δρυμό Βίκου-Αώου.

—Προς ενίσχυση της διαμαρτυρίας αυτής αναδημοσιεύουμε σε τούτο το τεύχος άρθρο από το περιοδικό «Νέα Οικολογία» που αναφέρεται στο ίδιο πρόβλημα.

Η Σ.Ε.

Ο Βοϊδομάτης κινδυνεύει

Ο σμαραγδένιος Βοϊδομάτης, στα χωριά του Ζαγορίου στην Ήπειρο και στον πυρήνα του Εθνικού Δρυμού Βίκου-Αώου, το κόσμημα αυτό της ορεινής Ελλάδας, εκτός από την απαράμιλλη ομορφιά του τοπίου του θεωρείται και ως το μοναδικό ποτάμι στην Ευρώπη με πόσιμο νερό. Η καθαρότητα της κοίτης του, λόγω της ιδιαίτερης σύστασης των πετρωμάτων της, μαζί με την εξαιρετικά χαμηλή θερμοκρασία των νερών του είναι από τους λόγους που ευθύνονται για την εξαιρετική αυτή φήμη. Στο σχεδόν ονειρικό ιδανικό και παρόχθιο περιβάλλον του χαίρεται τη ζωή ένας απροσμέτρητος αριθμός από εκπαιδευτικούς της πανίδας και της χλωρίδας, όπως οι πέστορες, οι ενυδρίδες, οι νεροκόττινες, οι φρίνοι, η αρκούδα και ο αγριοχοιός, ή τα ορχεοειδή και άλλα απάντα φυτά, οι πετασίτες, οι ιτίες και τα γιγάντια πλατάνια. Όμως, αλίμονο, το μέλλον αυτού του θησαυρού, με την εθνική και παγκόσμια σημασία, κάθε άλλο παρά ανάξιο του προδιαγράφεται.

Μια και καθ' όλα παράνομη και απαράδεκτη γεωτρήση που έγινε σε σημείο του πυρήνα του Εθνικού Δρυμού Βίκου-Αώου, όπου ο Βοϊδομάτης ανήκει, εκτός από τις πιθανότητες βλάβης που επέφερε στο υπόγειο σύστημα των πηγών του, μέσα στο καροτικό υπέδαφος, προβλέπεται και να αντλεί στο εξής από τα υπόγεια νερά του κατά τους λειψυδρικούς και λωκαρινικούς μήνες—τότε που και η στάθμη του πέφτει δυναμικά—για υδροδότηση τεσσάρων γεωτονικών χωριών. Αν λάβει κανείς υπόψη του ότι η περιοχή γνωρίζει αργά αλλά τουριστική ανάπτυξη και ότι η εποχιακή μειωμένη υδροδότηση των χωριών αυτών στάθηκε μέχρι τώρα εμπόδιο για την ανέγερση περισσότερων μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων, τότε οι εξελίξεις δεν μπορεί παρά να είναι δυσάρεστες για το ποτάμι και την περιοχή γενικότερα. Όμως η πιο σκανδαλώδης πτυχή της υπόθεσης αυτής είναι ίσως η απόλυτη αδιακαλοσύνη παράβλεψη δύο εναλλακτικών λύσεων που δεν είχαν ουσιαστικές επιπτώσεις στο περιβάλλον του εθνικού δρυμού, ή μία εκ των οποίων μάλιστα εξασφάλιζε νερό με φυσική οφή.

Στα νερά του Βοϊδομάτη, όπου ο κανονισμός λειτουργίας του δρυμού δεν επιτρέπει ούτε καν την κολύμβηση, ανήνεται αργά και επικίνδυνα μια τάση μονομερούς «κατανώσεως» του από μια μερίδα πολιτών που ασκούν εκεί, σε βάρος του καθεστώτος και του ανιστάτη προστατευόμενου οικοσυστήματος του πυρήνα του εθν. δρυμού, αλλά και όλων των υδροτονικών επισκεπτών, οχληρές δραστηριότητες, όπως το κολύβηση και το αράφτην. Το ορόσηπο κατηγορείται ότι με τα μεγάλα σκάφη του προκαλεί καταστροφές στο ποτάμι και τους οργανισμούς του, που είναι μεγαλύτερες σε στενά ποτάμια όπως ο Βοϊδομάτης. Έτσι το ποτάμι παύει να είναι καθαρό και πόσιμο για όλους τους επισκέπτες, που βλέπουν τα, συχνά, αμέτρητα πλαστικά σκάφη να περνούν μπροστά τους. Παράλληλα, όλα τα άγρια ζώα που ζουν ή ποτίζονται εκεί ενυολούνται ή πανικοβάλλονται, μιας και τίποτε στον φυσικό τους κόσμο δεν έχει εμφάνιση παρόμοια μ' αυτήν των χρωματιστών σκαφών και τίποτα άλλο δεν έχειται τόσο ορμητικά και απειλητικά με το φέμα του ποταμού, εκτός ίσως από χοιρινούς και καβάρια. Υπάρχουν περίπου άλλα 14 ποτάμια στην Πίνδο όπου το κατά τα άλλα σεβάστο αυτό άθλημα μπορεί να ασκηθεί, με καλύτερους μάλιστα όρους και χωρίς να παραβιάζεται κανένα καθεστώς προστασίας. Αρχαί, βέβαια, ακόμη και σ' αυτά, να τηρούνται κάποιοι κανόνες, αν και κάποια θα έπρεπε να ανήκουν ίσως σε προστατευόμενες περιοχές. Λόγος, όμως, έντονης διαβίρωσης και μόδας οδηγούν ώστε η μεγαλύτερη συμμόρφωση να παρατηρείται στον Βοϊδομάτη, το μοναδικό ποτάμι σε πυρήνα εθν. δρυμού.

Στον Βοϊδομάτη συνεχίζονται ακόμη καταστροφικές δραστηριότητες όπως το ψάρεμα με δυναμίτη, δίχτυα ή άλλους μαζικούς τρόπους ή όπως το κινήρι στην γύρω περιοχή του, κάτι βέβαια που απαγορεύεται και μάλιστα ανιστόρα και απόλυτα. Όμως, κανένα ουσιαστικό σύστημα φύλαξης δεν λειτουργήσει από το 1974 που ιδρύθηκε ο εθνικός δρυμός και παρά τις φιλότιμες και ρυθμιζόμενες προσπάθειες του πολυάσχολου προσωπικού της Δασικής Υπηρεσίας το πρόβλημα παραμένει οξύ, αφού η επιτυχημένη αντιμετώπιση του είναι δυνατή μόνο εφόσον ο δρυμός λειτουργήσει ουσιαστικά.

Επειδή όμως ο Βίκος-Αώος δεν είναι παρά μόνο θεωρητικά εθνικός δρυμός, αντίθετα με ό,τι συμβαίνει σε αντίστοιχες περιοχές άλλων—περισσότερο ή λιγότερο αναπτυγμένων—χωρών, η μοναδική απόρροια αυτού του εντελώς τυπικού χαρακτηρισμού ήταν η δημιουργία και η συνεχής αύξηση της φήμης της περιοχής, που χωρίς αποτελεσματικά αντιπαραθετικά μέτρα συντελεί στην υποβάθμιση της. Αυτή η φήμη είναι που φέρνει κάποιες ημέρες ή περιόδους του χρόνου (Πρωτομαγιά, Πάσχα, Αυγούστος κ.α.) απροσμέτρητους επισκέπτες στα δύο σημεία του Βοϊδομάτη με οδικές προσπάθειες, των οποίων η ανεξέλεγκτη συμπεριφορά προκαλεί ενόχληση και υποβάθμιση του οικοσυστήματος, τη στιγμή που μαζί με τη φύλαξη απουσιάζει και κάθε σύστημα υποδοχής και ενημέρωσης, όπως και κάθε περιορισμός του αριθμού των επισκεπτών ανά ημέρα, με βάση τις αντοχές του οικιασθέντος περιβάλλοντος. Σχεδόν όλα τα χωριά του Ζαγορίου, που βρίσκονται στην λεκάνη απορροής της χαράδρας του Βίκου και του Βοϊδομάτη στη συνέχεια του, δεν διαθέτουν διστυχώς ακόμη ούτε σύστημα αποκομιδής των σκουπιδιών ούτε κανένα απ' αυτά τα κεντρικά απογετευτικό με βιολογικό καθαρισμό, παρ' ότι η τουριστική ανάπτυξη συνεχίζεται με γρήγορο ρυθμό. Απορρίμματα των χωριών συχνά καταλήγουν, από τους λάκκους όπου πετιούνται, στη χαράδρα του Βίκου και του Βοϊδομάτη, ύστερα από κάθε νεροποντή. Οποιαδήποτε σοβαρή πρόταση για τη διάσωση του ανεκτίμητου αυτού αλλά και οποιονδήποτε άλλου παρόμοιου θησαυρού της πατρίδας μας πρέπει να βασιστεί αναγκαστικά στην παγκόσμια συσσωρευμένη γνώση και εμπειρία από ανάλογα χαρακτηρισμένες περιοχές του πλανήτη. Η εμπειρία αυτή δείχνει με σαφήνεια ότι κάθε προσπάθεια προστασίας τέτοιων περιοχών περνά υποχρεωτικά από το κατώφλι της αξιοπρεπούς κάλυψης των βιοποριστικών αναγκών όσο του δυνατόν μεγαλύτερου μέρους του τοπικού πληθυσμού, μέσα από ορθολογική και οπωσδήποτε ήπια διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής. Ως η λιγότερο επώδυνη, για μια τέτοια ευαίσθητη περιοχή, οικονομική δραστηριότητα θεωρείται η ήπια τουριστική ανάπτυξη με παράλληλη διατήρηση και αναβάθμιση παραδοσιακών τοπικών ασχολιών των κατοίκων. Η τουριστική ανάπτυξη έχει αρχίσει να δημιουργείται, δυναμικά ασχεδιάστα, τα τελευταία 15 χρόνια μέσα από κρατικές και ιδιωτικές πρωτοβουλίες. Δεν μένει παρά να δημιουργηθεί, το συντομότερο δυνατόν, διοικητικές φορέας διαχείρισης όχι μόνο της μικρής περιοχής του σημειωμένου Ε.Δ. Βίκου-Αώου, στην χαράδρα του οποίου βρίσκονται ο Βίκος και ο Βοϊδομάτης, αλλά μια ευρύτερη, ενός νέου δρυμού που θα συμπεριλαμβάνει μαζί με τον προηγούμενο και εκείνο της Πίνδος (Βάλια Κάλντα), αλλά και τον ενδιάμεσο χώρο του Ζαγορίου και της Τυμφής, που ήδη ανήκουν στις ιδιαίτερα προστατευόμενες περιοχές της ΕΟΚ. Αρχαί, έχοντας ως βάση την αριστεία, μέχρι τώρα, μελέτη για τη Βόρεια Πίνδο του Μονασίου Γουλιανού Φωκίων Ιστορίας, να στελεχωθεί με αξιόλογο επιστημονικό δυναμικό, να αποκτήσει σταδιακά ίδιους πόρους και απαραίτητα να συμμετέχουν στη διοίκηση του εκπαιδευτικού περιβαλλοντικού μη κυβερνητικών οργανώσεων και φορέων.

ΔΥΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ - ΔΥΟ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Α' Αλωνάρης μήνας-Αλωνίσματα:

Στο προηγούμενο φύλλο του «Ζ» αρ. 242, χρονογραφικά, αναφέρθηκαν στον Ιούνιο-Θεριστή [και θερ.τή]. Σειρά, τώρα, έχει ο διάδοχος του μήνας ο Ιούλιος-Αλωνάρης. Σιγοντάριε σ' αυτό και η φωτογραφία που δημοσιεύουμε. Μια «μνημειακή» φωτογραφία αλωνίσματος στο Πηγαδούλι, το 1931. Φυσικά, μην ψάχνετε να με δεί-

τε. Δεν ήμουν εκεί για να δω το «πουλάκι» της φωτογραφικής μηχανής —με τον τρίποδα— που μεταφέρονταν στον ώμο του Παύλου Παπακώστα. Ήμουν, τότε, συνομιλητής με τον Κώστα Μπέλλο, που φιγουράρει τρίτος από δεξιά. Πρώτη στη σειρά η μάνα του Ευρυδική. Αν —μαγικά— φανταζόμουν, τότε, πως μετά από επτά, περίπου, 10ετίες θα είχα την ευκαιρία να παρουσιάσω στο «Ζ» τη φωτογραφία που δημοσιεύω, σίγουρα, θα εγκατέλειπα τα ψυχαγωγικά μου ενδιαφέροντα στη γειτονική βρύση του Πηγαδουλιού (Πηγαδούλι-περιοχή στη ΒΔ έξοδο της Αρίστης).

Βέβαια, η φωτογραφία αποτύπωνε μια εικόνα αλωνιού (υποκοριστικό του αρχ. άλως) σε πολύ παλιά χρονική στιγμή. Και μια φωτ/φία, όσο παλιά κι αν είναι, έχει τη δυνατότητα παραστατικά και εύγλωττα να παρουσιάσει και να μιλήσει για το χτές. Το χτές που έχει φύγει χρονικά και πάντα θα μακραίνει, συμπαρασύροντας μαζί του γνωρίσματα ζωής, που χάθηκαν ή χάνονται στο Σήμερα.

Τα αλωνίσματα στο Ζαγόρι, σήμερα, είναι «παρμυθί» για μικρά παιδιά. Και με την εισβολή του Τουρισμού, του ασφαλιστή και της ρόδας, προοδευτικά, θα χαθούν κι αυτές οι γραφικές πέτρινες κατασκευές, τα αλώνια. Ο τρόπος ζωής, σήμερα, αλλάζει, παρακολουθώντας το γοργό ρυθμό της. Η Τεχνολογία περιθωριοποιεί τον «χειρωνακτα, άνθρωπο. Σχεδιάζει «ρομπότ» και μελετάει την... παραγωγή «κλώνων» του.

Τ' αλώνια και τ' αλωνίσματα την εποχή της φωτ/φίας, ήταν το «πανηγύρι» του καλοκαιρινού μήνα Ιουλίου. Μια φάση του μεγάλου αγώνα που εκφραζόταν με το: «θέρος-τρύγος-πόλεμος».

Ακατάπαυστη δουλειά, κοπιαστική προσπάθεια, βασανιστική αγωνία, πλούσιος αλμυρός ιδρώτας. Ωστόσο, τα αλωνίσματα, γι αυτούς που τα αντίκριζαν παράμερα είχαν πολλές γραφικότητες και —θα' λεγα— εκφραστική ποίηση.

Θα παρακάμψω τον αλωνάρη μή-

να και τ' αλωνίσματά του, παρ' ότι κύριο θέμα. Μπορούν να γραφούν τόσα πολλά που θα μονοπωλούσα το «Ζ» και θα πηγαίναμε πολύ μακριά. Στα αλώνια, σε προηγούμενα φύλλα του, έχει γράψει αρκετά...

Θα σταθώ, συνοπτικά, σε μερικά σημεία, που αξίζουν:

α) Ο μοναδικός άντρας που εμφα-

νίζεται είναι ο γνωστός (μακαρίτης) φιλόλογος, λόγιος και ιστοριοδίφης Άγγελος Παπακώστας. Νεαρός φιλόλογος, τότε, με πολλά ενδιαφέροντα αρχαιολογίας, ιστορίας και λαογραφίας, φρόντισε για τη λήψη αυτής της φωτογραφίας, έχοντας συμπαραστάτη τον αδελφό του Παύλο, που κείνη την περίοδο ασχολούνταν με τη φωτογράφιση. Τέτοιες φωτ/φίες (αρνητικά σε τζάμια) έχουν παρθεί πολλές, που αρκετές διασώζονται σε διάφορα πρόσωπα. Γνωρίζω πως το πλούσιο αυτό φωτ/κό αρχείο υπάρχει στα χέρια των κληρονόμων του και θα πρέπει, όχι μόνο να μη χαθεί αλλά και να αξιοποιηθεί. Προσωπικά είμαι στη διάθεσή τους.

β) Έτσι, όπως εμφανίζονται, σε παράταξη, τα πρόσωπα που εργάζονται σ' αλώνι, θυμίζουν αρχαία τραγωδία.

Γέρκα κορμιά, που στηρίζουν το βάρος τους στα θ' κράνια (δικράνα) και θ' κούλια (δικούλια), με τα μαύρα τσεμπέρια τους στα κεφάλια (γνωρίσματα ηλικιωμένων γυναικών) για να κρύβουν τον ήλιο (το μαύρο χρώμα απορροφά τις ακτίνες) αλλά τις βαθείς ρυτίδες και τον πολύχρονο μόχθο τους.

Πού είναι οι άντρες; Όχι, τ' αλωνίσματα, όσο εγώ τα γνώρισα, ήταν γυναικείες δουλειές. Όπως ο θέρος, ο τρύγος κι ο...πόλεμος. Έχετε ακούσει για τον «άντρα της Πίνδου ή του Ζαγοριού»;

Φυσικά, οι κάποιες εξαιρέσεις δεν ανατρέπουν τον κανόνα. Παρασυρόμαστε όμως σ' ένα μεγάλο θέμα που αφορά τη θέση της γυναίκας του Ζαγοριού στο χτές.

Ες άλλοτε...

γ) Η νέα Τοπική Αυτοδιοίκηση στην περιοχή μας, που θα προκύψει από τις προσεχείς εκλογές του Οκτωβρίου, θα πρέπει, πάση θυσία, να ενδιαφερθεί για τη διαφύλαξη παραδοσιακών γνωρισμάτων. Ανάμεσα σ' αυτά και τ' αλώνια, που μέρα τη μέρα καταστρέφονται, εξαφανίζονται. Είναι ορατή, ζωντανή ιστορία που σβύ-

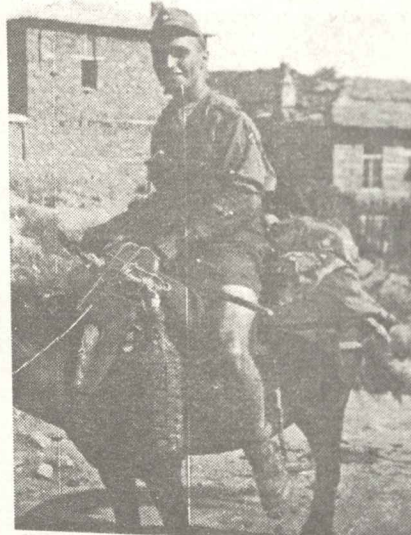
«ΙΟΥΛΙΑΝΑ» ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ (φωτογραφικό ντοκουμέντο) Β' Οι Γερμανοί στην Ελλάδα:

Μια φωτ/φία ισοδυναμεί με χίλιες λέξεις, λέμε. Η φωτ/φία που «επιβιώνει» στο αρχείο μου, μισό και πλέον αιώνα, και δημοσιεύει το «Ζ» μας μας γυρίζει, ισόχρονα, στις ζοφερές μέρες της Κατοχής. Της Γερμανικής κατοχής.

Ο ανηφορικός δρόμος του Ροντοβανιού προς Απραγγέλους, ήταν η πρόσβαση προς το Κεντρικό Ζαγόρι, γι αυτό και τα χωριά της βόρειας πλευράς του Μιτωικελίου πλήρωσαν ακριβό τίμημα στον κατακτητή. Στάχτη και αποκαΐδια έμειναν τα χωριά από Ντοβρά μέχρι Φραγγάδες και Λεπτοκαρία το 1943. Σ' αυτά τα αποκαΐδια θάφτηκε ο πλούτος και ο Ζαγορίσιος πολιτισμός των χωριών και σκόρπισαν «τῆδε κακείσε» οι άνθρωποι τους, για σωτηρία.

Σταχυολογώ:

«...Χτύποι, βροντές, ντουφεκίες, φωνές γέμισε το χωριό! Με σιδερικά σχίζανε τις πόρτες κι έμπαιναν στα σπίτια για να παίρνουν ό,τι θέλουν πριν τ' αφανίσει η φωτιά! Σκότωναν τις κόττες, έσφαζαν ταμνάρια στα κελάρια και από τις αγελάδες και τα μοσχάρια έπαιρναν τα ψαχνά, τις σπλήνες και τα σκάτια και τα υπόλοιπα έμειναν μισοδρομής, για ν' αντιστούνουν τη νέα τάξη πραγμάτων, που ήθελαν να βάλουν στον κόσμο!.....Και τι δεν έκαναν εκείνη τη

νύχτα!..... Έμεινε πίσω το απόσπασμα καταστροφής!..... Θεέ μου τι χαλασμό! Πέτρες που σχίζονταν σκεπές που σωριάζονταν, φλόγες που έζωναν τους μαχαλάδες κλπ, κλπ.....» [Αποσπάσματα από το «Χρονικό του Χαλασμού 21-23 Οχτώβρη 1943» Τάκη Σακελλαρίου στο «Ζ» μας φύλ. 68/Ν/μβρ. 83].

«..... Είδαμε τους καπνούς ν' ανεβαίνουν πάνω από το ψηλό βουνό που έκρυβε το χωριό. Μας έκαιγαν (15 Ιούλη 1943)..... Κάμποσοι πήραμε την απόφαση να γυρίσουμε. Το ρεύμα του αέρα κατέβαζε από το χωριό στη χούντα που βαδίζαμε, αηδιστικές μυρουδιές που κράτησαν βδομάδες από ψημένα γατιά, ποντίκια, κόττες, φιδιά, δέρματα.....» (Το «Ζ» μας φύλ. 28/Ιούλ.80-Νοσταλγού).

Τα χωριά της Λεκάνης του Βοιδομάτη δεν είχαν τη «μοίρα» των παραπάνω χωριών. Μια σοβαρή αφορμή

δόθηκε στους Γερμανούς, για αποποινά, με το αποφασιστικό ΝΤΟΥ που έγινε στο χάνι της Καλλιθέας (περιοχή Αρίστης, 38 χιλίωμ. οδ. Αρίστης-Γιαννίνων-Κόνιτσας) το Επικείμενο της 7/9/44. Το παράτολμο, αλλά και μελετημένο αυτό πολεμικό ενχείρημα είχε σχεδιαστεί από τη δίστα του 85 Συντάγματος ΕΛΑΣ που έδρασε στο Ζαγόρι, και εκτελέστηκε από ομάδα ανταρτών ψυχωμένων και αποφασισμένων, με απόλυτη επιτυχία. Το Γερμανικό φυλάκιο εξουδετερώθηκε, αφού σκοτώθηκαν πολλοί Γερμανοί, πιάστηκαν αιχμάλωτοι και μεταφέρθηκε υπολόγισμο πολεμικό υλικό. Το τίμημα της ομάδας ήταν Λάθος Οικονόμου από Πύργο Κόνιτσας, που σκοτώθηκε στην προσπάθειά του να πηδήξει πρώτος μέσα στο φυλάκιο.

Φυσικό, λοιπόν, ήταν την επομένη ο κόσμος της Αρίστης να περύνει αντίποινα. Γι αυτό, μόλις το μεντάτο έφτασε στο χωριό πριν από τους Γερμανούς, οι άνθρωποι, γύσαν τις πλαγιές της Κουδουνάδας κουβαλώντας μαζί τους ό,τι μπορούσαν. Όταν οι Γερμανοί έφτασαν στην είσοδο του χωριού, παρακολούθησαν αυτό το «κομβό», που προσέθουσε να κρυφτεί στη χαράδα ο μεσος Βόπατης και η Αη-Γιάννη που ήταν απυρόβλητη. Σίγουρα και η Αη-στη θα είχε γίνει «αποκαΐδια». Τη κρίσιμη αυτή στιγμή, την κατάσταση έσωσε ο Αριστήσιος Ανδρέας Δ. Γιούνης, γερμανομάθης, με σπουδές και εργασίες στη Βιέννη. Βγήκε προυπάντησή τους και μιλώντας τους γερμανικά εξάνησε το μένος τους. Κοντά σ' αυτόν, κάποιες γυναίκες που αλώνιζαν στην περιοχή σέτρεξαν με ρακί, αμύγδαλα κι άλλα «καλούδια» για να τους καλοσοούν. Και πράγματι τους καλοσώσαν! Οι Γερμανοί, με τον κολακιστικό υπερτροφικό του εγωισμό για γλώσσα τους και τη χώρα τους, χώρησαν χωρίς να προέξινον μια ζημία.

Το φαινόμενο τούτο —όπως πληροφορηθεί— επαναλήφθηκε Πάπιγκο και το Μεσοβούνι, σε ανάγες περιπτώσεις. Η κατοχώρση παραπάνω γίνεται για την ιστορία τους καταγραφή.

Η φωτογραφία μας, για να μπορούμε μ' αυτή, σίγουρα παρέμεινε του Γερμανού-ιδιοκτήτη της που κονίζεται σ' αυτή. Εφίππος και γάιδαρος που σωριάζονταν, φλόγες που έζωναν τους μαχαλάδες κλπ, κλπ.....» [Αποσπάσματα από το «Χρονικό του Χαλασμού 21-23 Οχτώβρη 1943» Τάκη Σακελλαρίου στο «Ζ» μας φύλ. 68/Ν/μβρ. 83].

«..... Είδαμε τους καπνούς ν' ανεβαίνουν πάνω από το ψηλό βουνό που έκρυβε το χωριό. Μας έκαιγαν (15 Ιούλη 1943)..... Κάμποσοι πήραμε την απόφαση να γυρίσουμε. Το ρεύμα του αέρα κατέβαζε από το χωριό στη χούντα που βαδίζαμε, αηδιστικές μυρουδιές που κράτησαν βδομάδες από ψημένα γατιά, ποντίκια, κόττες, φιδιά, δέρματα.....» (Το «Ζ» μας φύλ. 28/Ιούλ.80-Νοσταλγού).

Τα χωριά της Λεκάνης του Βοιδομάτη δεν είχαν τη «μοίρα» των παραπάνω χωριών. Μια σοβαρή αφορμή

Ζαγορίσιων «Ποιητικά Τομνάσματα»

Εγκατάλειψη

Μαρία Χρ. Τσίλη

Αμπαρωμένες πόρτες,
έρημες οι αυλές

κρούζουν τ' αγριοπούλια

στις χαραμαδιές

Φύλλο δεν κουνιέται

πάνω στα δέντριά

ερημιά κι ακιέρια

μαχαίριά βαθιά.

Σπίτια κάστρα, έρμα,

γύρω τους σκιές

κλαίνε στητά και όρδια

μαύρες συμφορές.

Μαύρες κι οι περέρες

άσπρο πουνενά

στα κλειστά παντζούρια

θεσκοτεινιά.

Αυλές χορταριασμένες

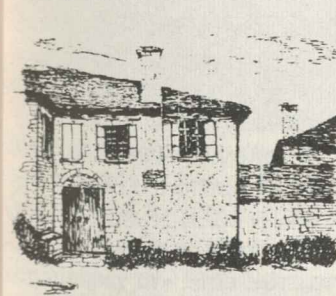
με γαστριά ξερά

λουλούδα και γαζιές

κούτσουρα ναι στεγνά.

Οι βρύστε νερό δεν έχουν

ξεράθηκε η γη

κρανίου τόπος έγινε

δεν ξεμυρώνει αυγή.

Τα σχολεία ρημάξαν

το ίδιο ο καφενές

κι οί κλησιές τους όλες

απομένειαν κλειστές

Οι αγέρες τα δέρνουν

αλύπητα χτυπούν

ό, τι έχει απομείνει

λες και δεν πονούν

Κι αν γιορτή ή σκόλη,

Μεγάλη Πασχαλιά

σημάντρο κι αν σημαίνει

Δεν θα 'κουστή μιλά.

Τα παιδιά θουβάδθηκαν

Μιά νεκρική σιγή

πέπλο έχει απλώσει

στην πονεμένη γη.

Ο εχθρός τους, χρόνος,

σφράγισε γερά
κάθε τους ζωντάνια
κάθε τους χαρά.

Στ' αρχοντικά κουρνιάζουν
μόνο τα στριγγλοπούλια
και οι κρωξίες διαδέχτηκαν
λεβεντικά τραγούδια.

Μον' νύχτες τα φαντάσματα,
σκιές που γηροφέρνουν
σαν κάπου νάβρουν, σόλεβο,
ζητούνε, μα σωπαίνουν
Το βαριανάστημα ακούν
και πώς μοιρολογούνε
για τις παλιές τις δύμησης
που μέσα τους ξυπνούνε

Ανοιξιάτικοι παλμοί

Μαρία Χρ. Τσίλη

Τα κλώνια μουμπουκιάσανε
πήρανε για ν' ανδίσουν
ξυπνήσαν απ' το λήθαργο
του Γέροντα χειμώνα
Τον επενδύτη φόρεσε
ή φύση και γιορτάζει
και τις θωπιές δέχεται
τ' ανάλαφρου αγέρα

Φουσκοδεοδριές ξεσήκωσαν
τα αγουρα τα νιάτα
παρθενικά ξυπνήματα
πρώιμη ωριμότης
του φλόισθου το κελάρησμα
το δροΐσμα των φύλλων
σαγήνη, χάδι μαγικό
δόνηση ονειρεμένη

άπλετο σφρίγος νύχτιο
λαβαίνει το κορμί
άχνα, πνοή ευωδιαστή
πνιγμένη μ' άγρια ρόδα
γιόματό μυστικούς παλμούς
έτομο για ν' ανδίσει
μενεξεδένια σύννεφα
τις δυσμικές τις ώρες

όψη ονειρένια κίτρινη
παίρνει ο ουρανός
Και το φεγγάρι
ασήμωσε
πανάλαφρες σκιές
που σάλευαν στροβίλιζαν
στ' αόρατό του στόμα
καντήλια απειρολάχιστα
άσπιλα τα αστέρια
φωτίζουν ανοιξιάτικες

νύχτες της ζωής
πάλλευκα τριαντάφυλλα
τρέμουνε μεδυμένα
στα μύρα των λεμονανθών
στην ερωτική τη ρέμβη

Νοσταλγίες

Ευριπίδης Ντιναλέξης

Εβγήκα απάνω στα βουνά
απάνω στις κορφάδες,
πούχαν χιλιάδες πρόβατα
λεβέντες τσελιγκάδες.

Αγνάντεψα μέσ' τα γκρεμά
που ζούνε περδικούλες,
σαλάγισα και φώναξα,
αχούσαν οι ραχούλες.

Βρήκα τα γρέκια χάρβαλα
τις στρούγκες γκρεμισμένες,
τα στρουγκολίδια ανάποδα,
καρδάρες πεταγμένες.

Τα ταλαγάνια φάντασμα
και κάπες ξεσχισμένες,
τα κοντοκάπια στρώματα,
καλύβες ρημαγμένες.

Βρήκα του πάπυ μου το γκρα
που χρόνια κουβαλούσε.
— Ε— Σιούλα, βροντοφώναξα,
μα η φωνή γυρνούσε.

Βρήκα και τα σελάχια του
τα χρυσοκεντημένα,
που μέσα είχε τον καπνό
κι ασήμι ταμπακέλα.

Είχε και τον πριόβολο
την ίσκα την αφράτη,
είχε στερνάρι κοφτερό
φυτίλι και τσαχμάκι.

Βρήκα και κλειδοπίνακα
και ξύλινα χουλιάρια,
εκεί οι μπουραζάνες του
τα κεντητά ζουνάρια.

Σ' ένα κλαρί παράμερα
είδα τις φουστανέλλες,

τα κεντητά γιλέκα του
ταραούχια και κορδέλλες.

Εφώναξα και σφύριξα
μη λάχει και ακούνε,
είπα να βρω τα πρόβατα
σκυλιά να αλυχτούνε.

Φώναξα τον πατέρα μου
το δειό μου Μήτρο Λιόγκια,
τον Γιάννη και τον Τάσιο μου,
την μάνα μου ακόμα.

Ούτε φωνή, ούτε λαλιά
ο αντίλαλος εχάθη,
τον έφαγε η ρεματιά
του Βίκου μας τα βάρδια.

Βουνά μου ερημώσατε
πάνε τα τσελιγκάτα,
πάν' οι χιλιάδες πρόβατα
που διάβαιναν τη σπάτα.

Ελαφότοπος 1998

Παλιά γειτονιά

του Γιάννη Λέκκου

Πέρασα απ' τη γειτονιά σου
κι είδα το σπίτι σου κλειστό
κάθισα λίγο στο πεζούλι
και δέλησα να θυμηθώ

Πως με περίμενες στην πόρτα
μ' ένα χαμόγελο γλυκό
λαμπρή σαν άστρο η ματιά σου
και σαν μικρό παιδί εγώ

Γλάστρες παλιές και σκουρια-
σμένες
και μια κληματαριά ξερή
ποιος ξέρει τι να περιμένει
μέσ' απ' του χρόνου τη σιωπή.

Ν' αναστηθεί παλιά αγάπη
και να φυτέψει απ' την αρχή
τα λουλουδάκια της ελπίδας
που χάθηκαν κι αυτά μαζί.

Αχ! ρημαγμένα μοιάζουν όλα
και το σοκάκι το στενό
που βούιζε από τα γέλια
σαν ήμασταν παιδιά κι οι δυο.

Μονάχα ο ίσκιος σου καλή μου
σαν νυχτερίδα τριγυρνά
καθώς προβάλλει αργά το θράδυ
και μου σπαράζει την καρδιά.

ΑΠ' ΤΑ ΒΑΣΑΝΑ ΤΩΝ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ Ο ΤΡΙΤΟΣ ΓΑΜΟΣ

Εν ονόματι της Αγίας Τριάδος, πρεσβείες του μεγαλομάρτυρος Προκοπίου και πάντων των Αγίων αμήν.

Δια του παρόντος προκοσμιφώνου γίνεται δήλον ότι, η υποφαινόμενη Τερείτσα Δημ. Λέκου εν Κάτω Βείτσης εξ όλης μου της ευχαριστήσεως επιθυμώ να λάβω σύζυγον του εν Κάτω Σουδενών κύριον Μιχαήλ Γ. Σούσιου, ερχόμενον εις τρίτον γάμου κοινωνίαν.

Ως προίκα προσφέρω εις αυτόν τα ακόλουθα:

Εις χρήματα μετρητά λίρας οθωμ. χρυσάς εννενηκόντα τέσ-

Ο αδελφός της Βασιλικής είχε πάει σάγαμπρος στο Μονοδένδρι και παρεχώρησε στον ανειψιό του το μερίδιό του, σε χωράφια και αμπέλια που είχε στα Σουδενά.

Σε λίγα χρόνια η βασιλική απεβίωσε.

Ετσι ο Μιχαήλ πήρε το 10χρονο Κώστα στην Προύσσα που είχε κατάστημα με τον αδελφό του.

Αυτή τη φορά δεν πήγε κατά Προύσσα. Το μαγαζί το είχε ο γυιός του ο Κώστας που ήταν πλέον μεσήλικας, αλλά κατευθύνθηκε προς Κωσταντά Οδησό, όπου διέμενε μία πλούσια θεία του.

Στο δρόμο στάθμευσε στη Γιουμουρτζίνα (Κομοτινή) για να οικονομήσει κάποιο κεφάλαιο.

Γνώριζε και ζαχαροπλαστική και караμελλοποιία.

όπου και πλευρίτωσε.

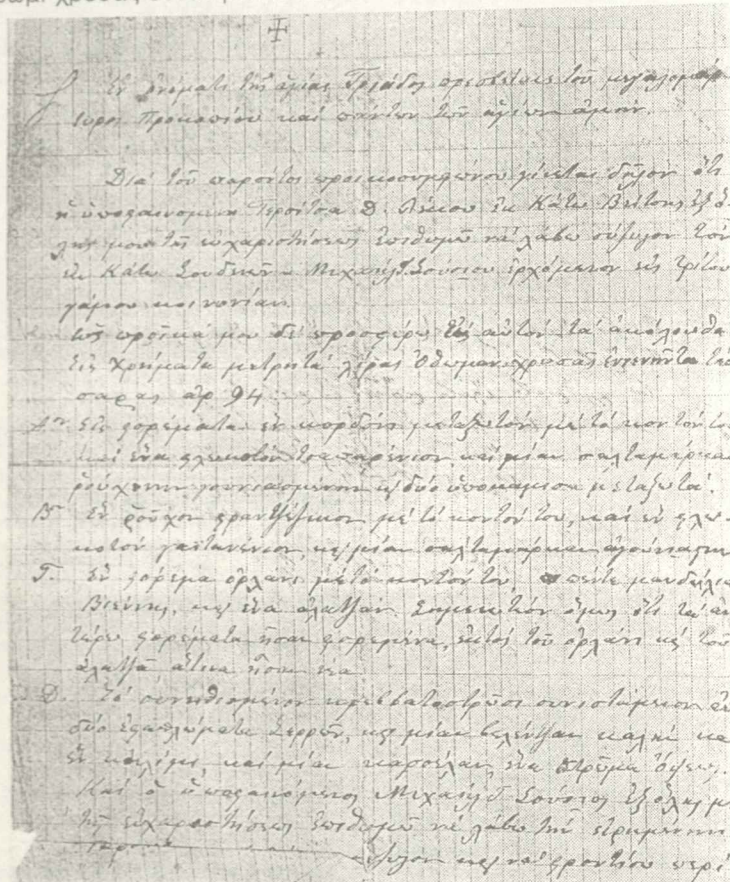
Σε ένα μήνα πέθανε και απεμεινε ο Νικόλαος έρμος κι ορφανός.

Μετά από δύο μήνε έμεινε το κακό μαντάτο ο κυρ Μιχαήλ και πήρε το δρόμο της επιστροφής.

Είχε χάσει στο χωριό το ένα απ' τα δυό του στερνοπαίδια και τη γυναίκα του.

Αλλά και στην Οδησό τα πράγματα δεν τον πήγαν καλύτερα. Ξεχείλισε ο Δούναβης και του πήρε στη Μαύρη θάλασσα διακόσια βαρέλια κρασί.

Δηλαδή όλα του τα κέρδη.

σaras αριθμ. 94.

Εις φορέματα, εν κορδόνι μεταξωτόν με το κοντό του και ένα φλοκάτον τσαπαρένιον και μίαν σαλταμάρκαν.

Εν ρούχον φραντζέικον κλπ.

Το προκοσμιφώνον συνταγμένο το Σεπτέμβρη 1887 περιγράφει λεπτομερώς και τον υπόλοιπον ρουχισμόν, όπως ορλάνια εφραπλώματα Σερρών και άλλα και την υπόσχεση του κυρ Μιχαήλ, να φροντίζει περί αυτής ως πάντες οι σύζυγοι.

Εγινεν ο γάμος και η Τερείτσα εγκαταστάθηκε εις εξ οκτώ δωμάτων και μίμπτιας οπίτι του κυρ. Μιχαήλ στα Κάτω Σουδενά, ο οποίος ήγε το εξηκοστό έκτο έτος της ηλικίας του.

Γεννημένος τη δεκαετία 1820-1830, έκανε τον πρώτο τον γάμο με τη Βασιλική Χασιώτη το 1852 και απέκτησε ένα παιδί του Κώστα.

Ο παππούς μου, περί αυτού πρόκειται, γύρισε και ενμφευθή για δεύτερη φορά το 1865 περνώντας για σύζυγο Μοναδεντρίτσα το γένος Μπουρνάκα.

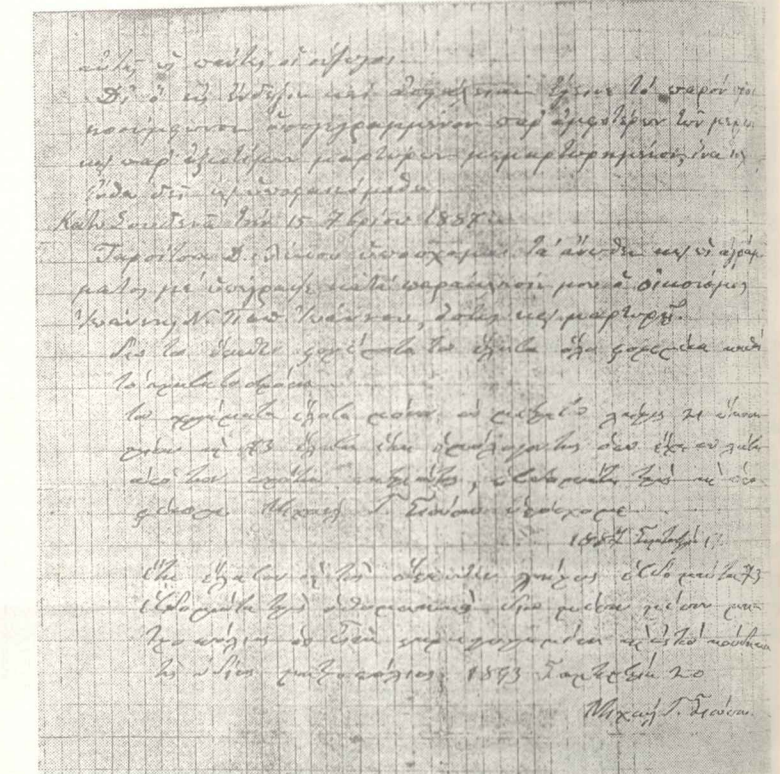
Απ' αυτόν το γάμο απέκτησε δυό παιδιά το Θωμά και την Πηνελόπη.

Πλην όμως και η δεύτερη σύζυγος απεβίωσε αφήνοντας δυό ορφανά που φρόντιζε η αδελφή του. Μέχρι το 1886 τα πάντρεψε και τα δύο και απέμεινε πάλι μόνος.

Ετσι το 1887 απεφάσισε τον τρίτο γάμο. Η κυρά Τερείτσα του χάρισε δυό αγόρια.

Γεννούσε η νύφη του, γυναίκα του Θωμά Σουσιόπουλου πλέον, εξελληνισμός γαρ γεννούσε και η πεθερά.

Εχοντας πλέον καινούργιες υποχρεώσεις ο κυρ Μιχαήλ, εβδόμητοντούτης, απεφάσισε νέο ταξίδι.

Εις Οδησσόν ηκολήθει με το εμπόριον οίτου κάνοντας κοντραμπάντο (ανταλλαγές) με Σικελία από όπου έφερνε τόννους οίνου εις βαρέλια και απέστειλε το πρώτο έμβασμα τριακοσίας λίρας οθωμανικάς.

Έστειλε και επιστολήν εις την σύζυγόν του βεβαιώνοντάς την ότι, ως την άνοιξη που θα έχει ξεπουλήσει το κρασί θα επιστρέψει στο χωριό να λειτουργήσει το καινούργιο μαγαζί που είχε φτιάσει, μαζί με αργαστήρι λουκουμιών και караμέλας.

Κίνησε παραμονές Χριστουγέννων η Τερείτσα να ψωνίσει στα Γιάννινα τα χρειαζόμενα για τις γιορτές και να κάνει λογαριασμό με τον ενδιάμεσο αποδέκτη του εμβάσματος.

— «Έχεις άλλα να δώσεις Σουσιένα; Αυτά τα λεφτά τα είχε φάει ο προκομένος προτού φύγει».

— Αφού είναι έτσι αφέντη γώ είμαι για τη λίμνη.

Δεν πήγε στη λίμνη, αλλά δεν είχε να πληρώσει το βαρκάρη στο Λυκόστομο και πέρασε Ξυπόλητη τα παγωμένα νερά της γέφυρας,

Υπολόγιζε να βρει στα Γιάννινα τα χρήματα του εμβάσματος. Πλην όμως ο έμπορος που δηλώνει στην επιστροφή του νεμντα, του είπε: «τα χρήματα που έστειλες τα ψώνισε αυτά το χωριό η συγχωρεμένη» και του έγαλε τα δεφτέρια με λογαριασμούς εκατοντάδων λιρών ψώνια και μετρητά.

Μα αυτή μου έγγραφε ότι, δώ καλά και του χρόνου, γιατί αξίζει λιρές το χρόνο ξόδεψε, πως γίνεται σε πέντε χρόνια να φαγωθούν τριακόσιες λίρες.

Αφού όμως λες εσύ, έτσι είναι.

«Χαίρι στα παιδιά σου» και τήρισε στο χωριό.

Κλείδωσε το αρχοντικό και μάγαλωσε το γυιό του σ' ένα μαγαζάκι κάτω απ' το μαγαζί.

Ο Θεός του έδωσε μακροζωία και είδε αγγόνια και διόγγονα.

Αυτά ήταν τα βασάνα, οι στενοχώριες κι οι αγώνες των Ζαγορίσιων που σήμερα εμείς καμάρωνουμε τ' αρχοντικά που χτίστηκαν κι στολίζουν το Ζαγόρι.

Διομήδης Νικ. Σουσιόπουλος
Κάτω Πεδινά
Νοέμβριος 1987

Η γιορτή στο Μοναστήρι του Αη Γιάννη του Ρογκοδού

Με μεγαλοπρέπεια γιορτάστηκε και φέτος στο Μοναστήρι του Ρογκοδού «το γενέσιον» του Αγίου Ιωάννου του Πρόδρομου.

Την παραμονή, στις 23 Ιουνίου, τελέστηκε Μέγας Εσπερινός με την παρουσία μεγάλου αριθμού πιστών από το Τσεπέλοβο, στην ενορία του οποίου υπάγεται το Μοναστήρι, τα γύρω Ζαγοροχώρια και από τα Γιάννινα.

Χοροστάτησε ο Παν/τατος Αρχ/της κ. Χρυσόστομος με τη συνοδεία πέντε ακόμη ιερών της περιοχής.

Από πολύ πρωί την άλλη μέρα, στις 24 του μήνα, άρχισαν να συρρέουν στο Μοναστήρι πλήθος Ζαγορίσιων και από άλλες περιοχές για να προσευχθούν και να ανάψουν το κερί τους στα κυροπήγια του Βυζαντινού ναού του Αη Γιάννη.

Ο θαυμασίος καιρός, το υπέροχο τοπίο της άγριας φύσης στο χείλος της χαράδρας στο Βικάκι, ο π. Αρχ/της που χοροστάτησε στη θεία λειτουργία με τη συνοδεία των ιερών, οι καλλίφωνοι ψαλτάδες, οι ωραίες βυζαντινές αγιογραφίες, ο επιχρυσωμένος ξυλόγλυπτος τέμπλος, οι μεγάλες και οι μικρές βυζαντινές εικόνες του τέμπλου με εξέχουσα εκείνη της Παναγίας, γενικά το εσωτερικό του Ναού, δεν μπορεί παρά να δημιουργούν στον προσκυνητή ψυχική ηρεμία και αγαλλίαση.

Το σύντομο, απλό και περιεκτικό σε νοήματα κήρυγμα του Πανοσιολογιώτατου, ο Αγασμός και το Αντίσωρο από το χέρι του με το «Ευλογία Κυρίου», ήταν το τέλος της θρησκευτικής Γιορτής.

Επakoλoύθησε το πατροπαράδοτο γλέντι στην μεγάλη κρεβάτα του Μοναστηριού με την κομπανία του Λευτέρη Σιαρέα μέχρι τις απογευματινές ώρες.

Ας ευχηθούμε να είμαστε όλοι καλά και του χρόνου, γιατί αξίζει πραγματικά να παρευρεθεί κανένας στη γιορτή του Αη Γιάννη του Ρογκοδού.

Κήποι 26 Ιουνίου 1998
Κώστας Δημ. Χριστοδούλου

ΕΞΩΡΑΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΠΙΓΚΟΥ

— Ο ΕΞΩΡΑΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΠΙΓΚΟΥ στην προσπάθεια για τη διατήρηση και τη διάδοση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, ευχαριστεί τον συγχωριανό μας κ. Κώστα Λαζαρίδη για την προσφο-

ρά μιάς αυθεντικής Ζαγορίσιας φορεσιάς.

— όπως και την Ένωση Αποδήμων Παπίγκου για τον ίδιο σκοπό πιστεύουμε ότι το πνεύμα που κληροδότησαν οι πρόγονοί μας, βρίσκει απήχηση και συνέχεια.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΚΟΣΟΒΙΤΣΑΣ ΑΛΚΗΣ

Νέα του τόπου μας

Τον ευχαριστούμε θερμά και τον συγχαιρούμε για το θαυμάσιο πόνημά του.

Η Σ.Ε.

ΑΛΕΞ. ΦΑΡΜΑΚΗ:
«Έπαινος Ηπειρωτών»

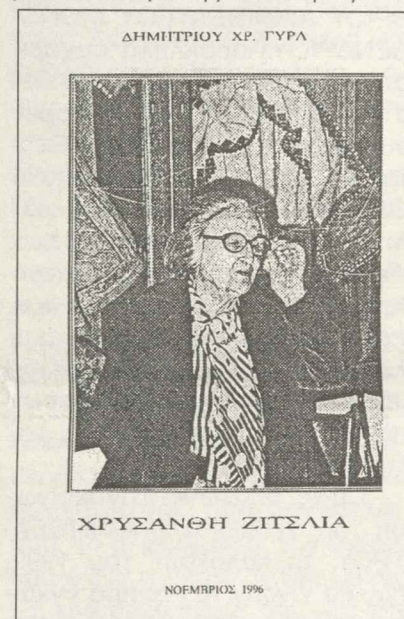
Ο γνωστός στη Γιαννιώτικη Κοινότητα αντιδήμαρχος Αλεξ. Φαρμάκης, εξέδωσε πρόσφατα ένα αξιόλο-

ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΠΗΡΑΜΕ

ΔΗΜ. ΧΡ. ΓΥΡΑ:

«Χρυσάνθη Ζιτσαία»

— Τιμώντας τη μνήμη ένα χρόνο μετά το θάνατο, η κοινότητα Ζίτσας και ο Πολιτιστικός Σύλλογος την Κυριακή 18 Αυγούστου 1996 επέλεξαν Φιλολογικόν Μνημόσυνο στο Πνευματικό Κέντρο της Κοινότητας.

ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΖΙΤΣΑΙΑ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1996

— Την ομιλία για τη ζωή και το έργο της έκανε ο κ. ΔΕΧ Γύρας.

— Η όμορφη, μεστή και πλήρως τεκμηριωμένη αυτή ομιλία με φωτογραφίες και ποιήματα της κορυφαίας Ηπειρώτισας ποιήτριας τυπώθηκε σ' ένα καλαίσθητο βιβλιαράκι 60 σελίδων.

— Ο κ. Γύρας είχε την ευγενή καλοσύνη να μας αποστείλει ένα αντίτυπο, όταν πληροφορήθηκε πως η αείμνηστη Χρυσάνθη Ζιτσαία ήταν συνδρομητρια και συνεργάτης του περιοδικού μας.

Το «Ζ»

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ, ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Τη χρονιά που μας πέρασε, τέσσερις εξέχοντες συγχωριανοί μας, έφυγαν από κοντά μας γεμίζοντας με θλίψη και πόνο τη μικρή μας κοινότητα.

Στις 13-1-98 η Ευριδίκη Ι. Ζαίμη, 87 ετών.
στις 16-1-98 η Όλγα Βασ. Σίλλη, 70 ετών.
στις 5-2-98 η Αμαλία Σ. Παπαδιώτη, 67 ετών και
στις 30-4-98 ο Στεργίου Παύλος του Νικολάου, ετών 76.

Για το λόγο αυτό, η Αδελφότητα του Αγίου Μηνά Ζαγορίου, ανακοινώνει ότι τη φετινή χρονιά, δεν θα τελεσθεί το παραδοσιακό καλοκαιρινό πανηγύρι του χωριού μας, ως ελάχιστη ένδειξη τιμής και σεβασμού προς τους αγαπημένους μας συγγενείς και φίλους, που τόσο νωρίς μας άφησαν.

Αντί αυτού και για να τιμήσει τη μνήμη τους, η Αδελφότητα θα διαθέσει ένα ποσό για την αγορά ενός βαρύτιμου αντικειμένου, που θα κοσμήι από εδώ και μπρος τον Ιερό Ναό Γεννήσεως της Θεοτόκου.

Θέλετε παραδοσιακό κρασί, από Σουδενιώτικα αμπέλια; Θα το βρείτε στο Καπάκι στην Κάβα του Τάκη Αρθανίτη
Τηλέφωνο 0653/41.240

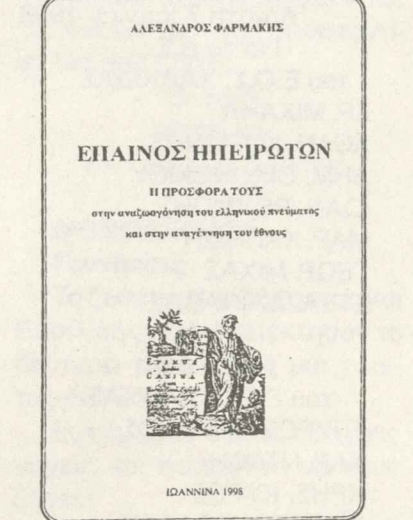
ΑΛΕΞ. ΦΑΡΜΑΚΗ:
«Έπαινος Ηπειρωτών»

Ο γνωστός στη Γιαννιώτικη Κοινότητα αντιδήμαρχος Αλεξ. Φαρμάκης, εξέδωσε πρόσφατα ένα αξιόλο-

γο βιβλίο 150 σελίδων με τίτλο: «Έπαινος Ηπειρωτών» που αναφέρεται στους επιφανείς λόγιους και ευεργέτες της Ηπείρου και ειδικότερα των Γιαννινών και στην ανεκτίμητη προσφορά στον τόπο τους — Ένα πόνημα που αξίζει να διαβαστεί απ' όλους τους Ηπειρώτες που θέλουν να γνωρίσουν την πλούσια ιστορία τους κι όσους τη σημάδεψαν θετικά—

Ευχαριστούμε θερμά τον κ. Φαρμάκη για την αποστολή του βιβλίου του στην ΙΛΕΖ και το περιοδικό μας και χαϊρόμαστε διπλά για την πολύμορφη δραστηριότητά, του, αφού σ'ν των άλλων τυχαίνει να είναι και λίγο Ζαγορίσιος (γαμπρός στο Μεσοβούνι).

Το «Ζ»

ΕΠΑΙΝΟΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ
Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥΣ
στην αναγέννηση του ελληνικού πνεύματος
και στην αναγέννηση του έθνους
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 1996

ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΞΗΡΑΜΕΝΩΝ
ΛΟΥΛΟΥΔΙΩΝ ΣΤΟ ΠΑΠΙΓΚΟ

— Η ρέκτις συμπατριώτισσα (Κάτω Σουδενά), Στέλλα Βούρδα-Κρικο-

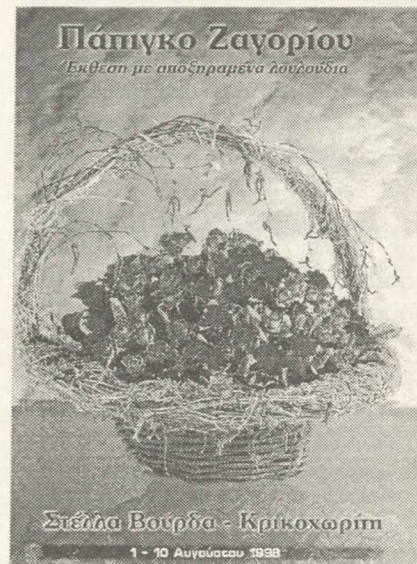
νοί:

Η είδηση των Λαϊστών Νέων ότι την Κυριακή 7/6/98, κατά την επίσκεψήν μας στη Λαϊστά, θα γίνει, σε σεμνή τελετή η αδελφοποίηση των Συλλόγων μας' μας χαροποίησε ιδιαίτερα γιατί θα υλοποιηθεί η επιθυμία που από μακρόν χρόνου είχε καλλιεργηθεί μεταξύ μας και είχε επικυρωθεί με αποφάσεις των Δ.Σ. μας.

Πρωτεργάτες αυτής της κίνησης αδελφοποίησης ο ευγενέστατος Λαϊστίνος γιατός Θόδωρος Ζαμπογιάννης, η Διοίκηση του ΕΟΔ Χαλκίδος στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της για τα 60 χρόνια δράσης του συλλόγου μας και η Διοίκηση του ΕΟΣ ΛΑΙΣΤΑΣ.

Σήμερα Κυριακή 7/6/98 απλά επικυρώνεται η ιδέα της αδελφοποίησης, αυτή που με τον ευγενικό του τρόπο έδωσε να καταλάβουμε χθες ο Πρόεδρος σας κ. Σπύρος Χρυσικός κατά την θερμή υποδοχή που μας έκανε στην είσοδο του χωριού Σας, αυτή που βλέπουμε στα πρόσωπα των

χωριτή, οργανώνει για τέταρτη χρονιά έκθεση αποξηραμένων λουλουδιών, φέτος στο Πάπιγκο από 1-10 Αυγούστου.

Πάπιγκο Ζαγορίου
Εκθεση με αποξηραμένα λουλούδια
Στέλλα Βούρδα - Κρικοχωριτή
1 - 10 Αυγούστου 1998

— Παρόμοιες εκθέσεις έκανε με μεγάλη επιτυχία το καλοκαίρι του 1992 στα Γιάννινα (αίθουσα ΘΕΗ), το Καλοκαίρι του 1996 στα Κάτω Σουδενά και πέροι πάλι στο Πάπιγκο.

— Η ξεχωριστή επιτυχία που είχε η περσινή έκανε ώστε να επαναληφθεί και φέτος στο ίδιο χωριό.

— Ευχόμαστε στην αγαπητή Στέλλα την ίδια επιτυχία. Παρόμοιες όμορφες (λουλουδάτες) δραστηριότητες προβάλλουν το Ζαγόρι μας.

Το «Ζ»

ΣΥΜΦΩΝΟ
ΑΔΕΛΦΟΠΟΙΗΣΗΣ

Αγαπητοί φίλοι και μέλη των Ορειβατικών Συλλόγων Λαϊστας και Χαλκίδας, κύριοι Άρσοτάμε-

νοι:

Η είδηση των Λαϊστών Νέων ότι την Κυριακή 7/6/98, κατά την επίσκεψήν μας στη Λαϊστά, θα γίνει, σε σεμνή τελετή η αδελφοποίηση των Συλλόγων μας' μας χαροποίησε ιδιαίτερα γιατί θα υλοποιηθεί η επιθυμία που από μακρόν χρόνου είχε καλλιεργηθεί μεταξύ μας και είχε επικυρωθεί με αποφάσεις των Δ.Σ. μας.

Πρωτεργάτες αυτής της κίνησης αδελφοποίησης ο ευγενέστατος Λαϊστίνος γιατός Θόδωρος Ζαμπογιάννης, η Διοίκηση του ΕΟΔ Χαλκίδος στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της για τα 60 χρόνια δράσης του συλλόγου μας και η Διοίκηση του ΕΟΣ ΛΑΙΣΤΑΣ.

Σήμερα Κυριακή 7/6/98 απλά επικυρώνεται η ιδέα της αδελφοποίησης, αυτή που με τον ευγενικό του τρόπο έδωσε να καταλάβουμε χθες ο Πρόεδρος σας κ. Σπύρος Χρυσικός κατά την θερμή υποδοχή που μας έκανε στην είσοδο του χωριού Σας, αυτή που βλέπουμε στα πρόσωπα των

μελών Σας, και των μελών μας των αδελφών πλέον.

Η αδελφοποίησή μας έχει τις βάσεις των στις αρχές του Σεβασμού, της αλληλεγγύης και της ισότιμης έκφρασης των μελών.

Στόχος μας είναι ότι το καλύτερο και δημιουργικότερο για τα μέλη, την κοινωνία ευρύτερα και την επικράτηση του ευγενούς και του ωραίου.

Κατά την παραμονή μας είχαμε την ευκαιρία να δούμε τις αρετές των Λαϊστών και τις ομορφίες της περιοχής Σας.

Σας διαβεβαιούμε για την αγάπη μας προς εσάς και την περιοχή σας και θα πράξουμε ότι μας είναι δυνατόν για την ενίσχυσή της.

Η ορειβατική ιδέα βρήκε έναν ακόμη σύμμαχο στο δρόμο της για ψηλότερα από όπου κάποιος μπορεί να ατενίσει μακρύτερους ορίζοντες. Είναι αυτόνομο ότι η πόρτα του αδελφού σας ΕΟΣ Χαλκίδας είναι πάντα ανοιχτή.

Με τους συναδελφικούς Χαιρετισμούς και του αποσιάζοντος λόγω οικογενειακών υποχρεώσεων προέδρου μας κ. Γ. Μίχα καλούνται τα μέλη των Δ.Σ. των Συλλόγων μας να υπογράψουν τη βεβαίωση αδελφοποίησης.

ΣΥΜΦΩΝΟ ΑΔΕΛΦΟΠΟΙΗΣΗΣ
Ο Ε.Ο.Σ. ΧΑΛΚΙΔΑΣ
και ο Ε.Ο.Σ. ΛΑΙΣΤΑΣ
αποφάσισαν

να αδελφοποιηθούν.
Ομόφωνα συμφώνησαν:
Η αδελφοποίηση στηρίζεται στην αποδοχή, το σεβασμό και την καλλιέργεια φιλικών σχέσεων.

Έχει σαν σκοπό την προαγωγή της αλληλοκατανόησης και της φιλίας των μελών και των δύο Ορειβατικών Συλλόγων

Ο ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΗΣ ΚΩΣΤΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΝΕΟΣ ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Με απόφαση του Εκλεκτικού Σώματος του Τμήματος Φιλοσοφικής Σχολής, του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων εξελέγη παμψηφεί ο συμπατριώτης μας (Αρτισία) Κώστας Ευαγγ. Οικονόμου ως αναπληρωτής καθηγητής της Γλωσσολογίας.

— Η Συντ. Επιτροπή του περιοδικού μας, μέλος της οποίας υπήρξε παλιότερα κι ο ίδιος, μαζί με τη χαρά της για την επάξια επιλογή του εύχεται όλο και πιο ψηλά.

Νέα του τόπου μας

Χαλκίδας και Λαϊστας.

Επίσης την προώθηση αμοιβαίων επισκέψεων των μελών τους για τη δημιουργία προσωπικών σχέσεων και πολιτιστικών δεσμών, που θα εξασφαλίσουν για πάντα τον αλληλοσεβασμό, την κατανόηση και τη φιλία των μελών των δύο Συλλόγων, και οπωσδήποτε την ενίσχυση της Ορειβατικής Ιδέας.

Λαϊστα 7 Ιουνίου 1998
Για το Δ.Σ.
του Ε.Ο.Σ. ΧΑΛΚΙΔΑΣ
ΧΡ. ΜΙΧΑΗΛ
ΑΘΑΝ. ΚΟΡΩΝΗΣ
ΔΗΜ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΙΩΑΝ. ΡΟΥΜΠΗΣ
ΜΑΡ. ΚΑΠΝΙΣΗ
ΓΕΩΡ. ΜΙΧΑΣ
ΣΤΕΛ. ΔΑΙΝΑΒΑΣ

Για το Δ.Σ.
του Ε.Ο.Σ. ΛΑΙΣΤΑΣ
ΣΠΥΡΟΣ ΧΡΥΣΙΚΟΣ
ΧΑΡ. ΝΤΑΦΗ
ΧΡΗΣ. ΚΥΡΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΦ. ΠΟΛΛΑΣ
ΧΡΗΣ. ΜΕΜΜΟΣ

ΑΝΑΒΑΛΛΟΝΤΑΙ ΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ

Από το ΥΠΑΙΘΡΙΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ ανακοινώθηκε ότι εφέτος το καλοκαίρι

Από παλιότερη παράσταση στο «Αμφιθέατρο» του θιάσου της Άννας Βαγενά

δεν θα πραγματοποιηθούν καλλιτεχνικές εκδηλώσεις σ' αυτό γιατί γίνονται εκτεταμένες εργασίες ανακατασκευής του θεάτρου (λίθινα διαζώματα, νέα σκηνή, καμαρίνια καλλιτεχνών, εκδοτήρια εισιτηρίων κ.α.), οι

παραπάνω και άλλων μεγάλων ονομάτων της Τέχνης από την Ελλάδα και το Εξωτερικό, όλοι οι φίλοι του και οι καλλιτέχνες που συνεργάστηκαν μέχρι τώρα μαζί του θα νοιώσουν μεγάλη περηφάνεια γιατί συνέβαλαν με

τον τρόπο τους στην εδραίωση ενός Πανελλαδικής και Διαπολιτιστικής εμβέλειας θεσμού, ιδιαίτερη εθνική, πολιτιστική και κοινωνική σημασία για το Ζαγόρι μας και όχι μόνο για τα Ζαγοροχώρια.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΠΕΣΟΒΟΥ ΑΛΕΞΗΣ ΝΟΥΤΣΟΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Ο Σύλλογός μας για τις Αυγούστου, ημέρα Τετάρτη, ώρα 9 βραδινή, στον αυλειό χώρο της Πασχαλείου Σχολής, θα μας εκδήλωση για τον Πρωτοτόκο.

Στο πρώτο μέρος ο κ. Π. Πιπής θα αναφερθεί σε βιογραφικά στοιχεία για τον Πρωτοτόκο. Απ. Ντινιόλης παρουσιάζει την Χάρτα Ελλάδος, από κείμενο του Γιώργου Παπαγεωργίου, μεθυσμένος από ολάνθες.

Στο δεύτερο μέρος θα παρουσιαστεί με την μορφή του θεατρικού αναλόγιου (δραματοποίηση) η ανάγνωση από νέους και τον χωριό) το διήγημα «Το ράκι του εργαστηρίου», από τον συλλογή του DE LA TONNE «Σχολείον των νεότητων εραστών», που μετέφρασε Ρήγας. Η μεταγραφή για θέατρο έγινε από την κ. Νίχη Ζαγκούρη.

Παράλληλα στις αίθουσες της Πασχαλείου Σχολής θα λειτουργεί έκθεση λαογραφικού και θα είναι ανοιχτή βιβλιοθήκη με τις σπάνιες σεις.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Στο προηγούμενο τεύχος Ιουνίου ο δαίμων του γραφείου δεν αρκέστηκε να συνήθεις ζαβολιές του, κυριολεκτικά εξαφάνισε τον κληρονοματεπώνυμο γραφτό του Βύρωνα Βασιλά, με τον τίτλο: «ΜΙΚΡΑ ΟΥ ΑΣΗΜΑΝΤΑ ΑΡΙΘ. 5-11). Όσοι από τους αναγνώστες δεν υποψιάστηκαν, κειμενογράφοι, ας βάλλουν όνομά του, στο τέλος του κειμένου, μόνοι τους.

Από τη Συντ.

Κοινωνικά

Θάνατοι

Στη Βίτσα πέθαναν και κηδεύτηκαν οι :

Στις 25 Μάη η Πηνελόπη Καραντάνη και

Στις 19 Ιουνίου ο Γρηγόρης Τόλης.

Στους συγγενείς τους, εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια.

Φ.Β.

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

Βαπτίσεις

Στις 5 Ιουλίου ε.ε. στην Ιερά Μονή της Ευαγγελίστριας Άνω Πεδινών έγινε η βάπτισμα του πρωτότοκου αγοριού του ζεύγους Αριστοτέλη Κοσκινά και Ανδρομάχης Καραγιάννη (κόρης του συγχωριανού μας Ντίνο Καραγιάννη). Ανάδοχος ο Σπύρος Κοσκινάς. Το όνομα του νεοφώτιστου Κωνσταντίνος. Επακολούθησε γεύμα των προσκεκλημένων στο κέντρο Κώστα Ξάνθου. Στους γονείς, παππούδες και γιαγιάδες τις καλύτερες ευχές.

Με την ευκαιρία αυτή θα ήθελα, μέσω της τοπικής εφημερίδας μας, να εκφράσω τα συγχαρητήριά μου, τον θαυμασμό, το σεβασμό και την αγάπη μου στην ηγουμένη της μονής και την ακολουθία της, για την εμφάνιση τους μοναστηριού, τους τρόπους και τη συμπεριφορά τους.

Ο θεός να τις δυναμώσει.

Α.Γ.

Θάνατοι

Την 8/7 πέθανε και κηδεύτηκε στην Αρίστη ο Ιωάννης Σ. Φώτου.

Θερμά συλλυπητήρια.

Το «Ζ»

Ευχαριστήριο

Ευχαριστούμε όλους όσους μας συμπαροστάθηκαν στο βαρύ πένθος για το θάνατο του πολυαγαπημένου μας συζύγου και πατέρα Ιωάννη Φώτου.

Η σύζυγος: Ευριάνθη Φώτου

Τα παιδιά του: Σωκράτης-Ελεονώρα-Πελαγία.

Αρίστη 14 Ιουλίου 1998

ΒΙΤΣΑ

Συγχαρητήρια

Την αγαπητή μας ανεψιά Κωνσταντίνα Παπαδημητρίου, που επάξια πήρε το πτυχίο του χημικού τμήματος του πανεπιστημίου Ιωαννίνων, εγκάρδια συγχαίρουμε και τις ευχόμεστε καλή σταδιοδρομία.

Κούλα-Φίλιππας Β.Τ.

Βαπτίσεις

Στις 28 Ιουνίου στο Ιερό Ναό Αρχιμανδρείου, έγινε η βάπτισμα του πρωτότοκου αγοριού του Κώστα και της Κορνηλίας Παππά. Ανάδοχοι τ' αδελφια Μπασάκου Τάσιος και Κώστας και τ' όνομα αυτού Απόστολος. Στους πανευτυχείς γονείς εγκάρδια ευχόμεστε να τους ζήσει και να μεγαλώνει με υγεία και χαρά.

οικογένεια Γιάννη Δ. Τσεκούρα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ευχαριστούμε την Κοινότητα Κήπων τον εκπολιτιστικό σύλλογο Κήπων η «Μπάγια» και όλους όσους συμπαροστάθηκαν και συμμετείχαν στο βαρύ πένθος μας για τον θάνατο του αγαπημένου μας συζύγου,

Φ.Β.

λυπητήρια.

Συλλυπητήρια

Πέθανε στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στις 30 Ιουνίου 1998, η Σκαμελιώτισσα Ελένη Βαρζώκα το γένος Αριστ. Καραδήμου, σε ηλικία 86 ετών.

Η γλυκιά και σεβαστή φυσιογνωμία της, θα λείψει σε όλους μας.

Μας αγαπούσε όλους σαν παιδιά της και την σεβόμασταν σαν Μητέρα μας.

Θερμά συλλυπητήρια στους δικούς της.

Αλέξης Τζιάσιος

Πρόεδρος του Εκπ/κού-Εξωρ/κού Συλλόγου Σκαμελιώτις

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Συγχαρητήρια

Τον εκλεκτό Τσεπελοβίτη Κοσμά Κων. Φερεντίνο, συγχαίρω για την εκλογή του ως καθηγητή του Τομέα Πιθανοτήτων, Στατιστικής και Επιχειρησιακών Ερευνών του Τμήματος Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του εύχομαι απόλυτη επιτυχία, όπως και ως τώρα, στη νέα του θέση.

Α.Σ.

Το ίδιο θερμές και οι ευχές της Συντ. Επιτροπής του περιοδικού.

ΨΗΦΙΣΜΑ

Κήποι Ιούνιος 1998

Το Διοικητικό Συμβούλιο του εκπολιτιστικού Συλλόγου Κήπων η «ΜΠΑΓΙΑ» συνελθόν εκτάκτως με το άκουσμα του θανάτου του Χρυσόστομου Νούλη, εκλεκτού συγχωριανού και πρώην προέδρου της Κοινότητας και αντιπροέδρου του Συλλόγου μας, του αξέχαστου, για όλους «ΜΑΣΤΟΡΑ» και αποφάσισε ομόφωνα:

1) Αντί στεφάνου να Διατεθθί το ποσόν των Δρχ.: 15.000 στη μνήμη του και υπέρ του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου του χωριού μας

2) Να παραστή στην κηδεία του και να εκφράσει τα συλλυπητήρια στην οικογένειά του και

3) Να δημοσιευθεί η παρούσα απόφαση στην εφημερίδα το «ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Το Διοικητικό Συμβούλιο

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Κ. ΣΟΥΔΕΝΑ

— Στη μνήμη της Αθηνάς Νάστη ο σύζυγός της Μίλτος Νάστης πρόσφερε στην Αδελφότητα Κ. Πεδινών 50.000 και ο Αντώνης Μπακόλας 10.000.

Το Δ.Σ. ευχαριστεί θερμά

Κήποι

— Εις μνήμη Χρυσοστόμου Νούλη η οικογένεια Τάκη Καραπέτση κατέθεσε Δρχ: 10.000 υπέρ εκπολιτιστικού συλλόγου Κήπων η «ΜΠΑΓΙΑ».

Ο Ε.Σ. Κήπων ευχαριστεί

— Πέθανε σε ηλικία 83 ετών και κηδεύτηκε την 18-6-98 ο αγαπητός σε όλους Χρυσόστομος Νούλης. Η κηδεία του έγινε δαπάναις της Κοινότητας Κήπων, της οποίας επί σειρά ετών υπήρξε Πρόεδρος, παρουσία πλήθους κόσμου, συγγενών φίλων, συγχωριανών και άλλων των πέριξ χωριών. Η Εκκλησιαστική Επιτροπή εκφράζει τα θερμά της συλλυπητήρια στην οικογένειά του και τους λοιπούς συγγενείς του:

Στη μνήμη του εκλιπόντος, αντί στεφάνου κατέθεσαν υπέρ του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου οι κάτωθι:

1. Κοινότητα Κήπων	Δρχ.	30.000
2. Εκπολιτιστικός Σύλ. «ΜΠΑΓΙΑ»	»	15.000
3. Σοφία Νούλη (εξαδέλφη)	»	10.000
4. Γεώργιος Σάρρος	»	10.000
5. Αγάπηος Τόλης	»	10.000
6. Ναπολέων Καλογήρου	»	10.000
7. Κων/νος Ζήκος	»	10.000

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί και εύχεται να είναι ελαφρύ το χώμα που τον σκεπάζει και αιώνια η μνήμη του.

ΠΑΠΙΓΚΟ

Ο κ. Παπακώστας Χριστόφορος στη μνήμη των γονέων του Βασιλικής και Στέφανου Παπακώστα, edώρισε ένα μανουάλι, αξίας 15.000 δρχ., στο εξωκλήσι Άγιος Χριστόφορος Παπίγκου.

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Η Ιωάννα Ορ. Δριγκοπούλου και η Βάσω Αριστ. Χαντέλη στη μνήμη της αδελφής τους Αναστασίας Γεροκώστα προσέφεραν υπέρ του ιερού Ναού Αγ. Νικολάου Τσεπελόβου το ποσόν των 20.000 δρχ.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί θερμά.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

- 1) Ο κ. Δούκας Ελευθέριος 10.000 δρχ.
- 2) Ο Σωκράτης και η Παρασκευή Φώτου στη μνήμη του πολυαγαπημένου τους πατέρα Ιωάννη Φώτου 10.000 δρχ.

Δρ. ΚΩΝ. ΤΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ

ΔΙΔΑΚΤΩΡ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

28ης Οκτωβρίου 49

Ιωάννινα

Τηλ. Ιατρείου 29.077

Τηλ. Οικίας: 29.177

Κινητό: 093 - 481430

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΙΣΦΟΡΑ

20.000

Μαρτίνη Χρυσούλα

5.000

Βαϊράμης Ηρακλής
Βακόλα-Μελά Όλγα
DERVENI DΗΜΗΤΡΑ
Χατζής Κων/νος

4.000

Στάρρα Μαγδαληνή

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

10.000

Τζιομάκας Γεώργιος (3)

6.000

Παπαδιαμάντης Κων. (2)

Μακρής Δημήτριος (2)

3.000

Βαταβάλης Αλέξανδρος
Ζινδριλής Κων/νος
Ζωΐδου Αλεξάνδρα
Καπράντζιος Ιωάννης
Κων/νου Μιχαήλ
Μανθόπουλος Δημήτριος
Μανθόπουλος Κων/νος
Παπαζήσης Ηλίας
Παπακώστας Χριστ.
Πνευματικού-Πανταζή
Ανθούλα
Ραμανζά-Πανταζή Μάχη
Τριανταφύλλης Κων/νος
Τσουμάνης Παναγιώτης
Φερεντίνος Κοσμάς

ΣΗΜ. Οι μέσα σε παρένθεση αριθμοί, δηλώνουν τα έτη πληρωμής

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

Πωλείται κτήμα 4 στρεμμάτων στους Ασπραγγέλους Ζαγορίου, στη θέση «Παλιόμυλος».

Πληροφορίες στο τηλέφωνο: 01-3452449 κ. Αντωνιάδου.

DR. ΙΟΚΑΣΤΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ- ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΤΟΥ

Δερματολόγος-Αφροδισιολόγος

Διδάκτωρ Ιατρικής
Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης

Μιχαήλ Αγγέλου 14 -
Ιωάννινα

Α' όροφο,

κάτω από το ΠΙΚΠΑ

Τηλέφ. Ιατρείου: 31.122

Οικίας: 22.323

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Ιδρυτής:

ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

★

Ιδιοκτήτης - Εκδότης:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ

ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ

ΒΑΡΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΟΣ

ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. ΒΑΡΩΚΑΣ ΒΥΡΩΝ

2. ΓΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

3. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ

4. ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΥ

5. ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

6. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

7. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ ΘΑΝΑΣΗΣ

8. ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

9. ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

10. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

★

Υπεύθυνος για το Νόμο:

ΑΠΟΣΤ. Κ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ

Πρόεδρος Ι.Λ.Ε.Ζ.

Ν. Ζέρβα 2 - Ιωάννινα, Τηλ. 30170

★

Υπεύθυνος Ύλης:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ

Αργυρινών 16 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Τηλ. 27.105

★

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ:

Συνδρομές, εισφορές,
εμβάσματα:

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44

και Μυροπολείο

ΚΑΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ

Λόρδου Βύρωνος 21

Ιωάννινα 45444.

Κατώτερη ετήσια

συνδρομή δρχ. 3.000

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΙΩΑΝΝΑ ΦΑΝΙΚΑ - ΠΑΝΤΑ

★

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ

- Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ο.Ε.

28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμινά)

Τηλ. 20.544 - 27.845

Ιωάννινα 454 44